



YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**MUTLULUK DÜZEYİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ,  
DİNİ YÖNELİM BİÇİMİ VE  
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERLE İLİŞKİSİ**

UĞUR CAN EVCİMEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOĞA  
2019

**MUTLULUK DÜZEYİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ,  
DİNİ YÖNELİM BİÇİMİ VE  
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERLE İLİŞKİSİ**

UĞUR CAN EVCİMEN

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

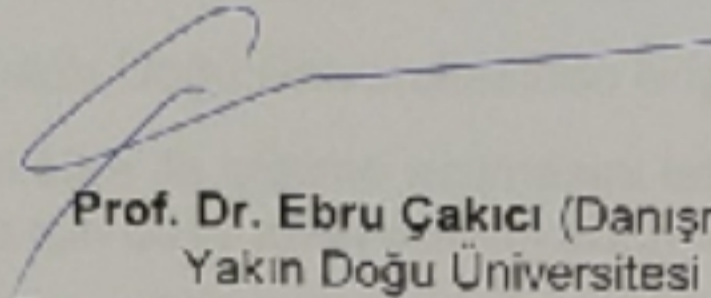
TEZ DANIŞMANI  
Prof. Dr. EBRU ÇAKICI

LEFKOŞA  
2019

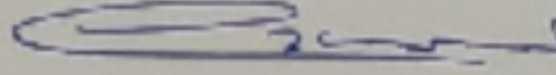
## KABUL VE ONAY

Uğur Can Evcimen tarafından hazırlanan "Mutluluk Düzeyinin Kişilik Özellikleri, Dini Yönelim Biçimi ve Demografik Özelliklerle İlişkisi" başlıklı bu çalışma, 21/05/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

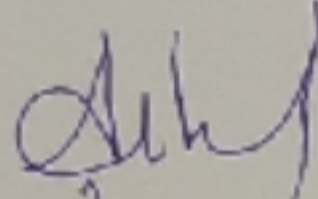
### JÜRİ ÜYELERİ



**Prof. Dr. Ebru Çakıcı** (Danışman)  
Yakın Doğu Üniversitesi  
Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü



**Yrd. Doç. Dr. Ezgi Ulu** (Başkan)  
Yakın Doğu Üniversitesi  
Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü



**Yrd. Doç. Dr. Ayhan Eş**  
Yakın Doğu Üniversitesi  
Atatürk Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

**Prof. Dr. Mustafa Sağsan**  
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

## BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih:

İmza

Ad, Soyad: Uğur Can EVCİMEN

## TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimin oluşum aşamasında bana sunduğu bilgi, deneyim ve yardımlar için tez danışman hocam Prof. Dr. Ebru ÇAKICI'ya çok teşekkür ederim.

Katılımcı toplamamda bana çok büyük yardımları dokunan Uzm. Psk. Bade YAYA, Uzm. Psk. Ayşe BURAN ve sevgili hocam Yrd. Doç. Dr. Füsün GÖKKAYA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca ve tez aşamasında her zaman benim yanımda olup bana destek veren ve yardımcı olan meslektaşım ve arkadaşım Psk. Büşra BAŐER'e çok teşekkür ediyorum.

Göz önünde olmasalar da her zaman arkamda hissettiğim en büyük destekçilerim olan aileme, her zaman benim yanımda oldukları için çok teşekkür ediyorum.

## ÖZ

### **MUTLULUK DÜZEYİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, DİNİ YÖNELİM BİÇİMİ VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERLE İLİŞKİSİ**

Bu çalışmanın amacı mutluluk düzeyinin kişilik özellikleri, dini yönelim biçimi ve demografik özelliklerle ilişkisini incelemektir. Araştırmanın örneklemi 274 psikoloji lisans ve yüksek lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Olasılığa dayanmayan, amaca yönelik bir örneklem alınmıştır. Katılımcılara “Büyük Beş-50 Kişilik Testi”, “Oxford Mutluluk Ölçeği”, “Dini Yönelim Ölçeği” ve demografik form uygulanmıştır. Uygulama sonrasında dine yönelim ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Gelir düzeyi, bir işte çalışma ve yaş değişkeni ile mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kişilik özelliklerinin dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevrotiklik ve deneyime açıklık alt boyutları, mutluluk ile anlamlı bir ilişki içerisinde bulunmuştur. Araştırma sonuçları üniversite öğrencilerinin burs imkanları, yarı zamanlı işe girmeleri gibi ekonomik refahını arttıracak önlemlerin, sosyalleşmenin artmasını sağlayacak etkinliklerin mutluluk düzeyini arttırabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Kişilik özellikleri, dini yönelim, mutluluk

## **ABSTRACT**

### **THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVEL OF HAPPINESS AND PERSONALITY TRAITS, RELIGIOUS ORIENTATION AND DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS**

The aim of this study is to examine the relationship between the level of happiness and personality traits, religious orientation and demographic characteristics. The sample of the study consists of 274 psychology undergraduate and graduate students. Purposive sampling was used. "Big Five-50 Personality", "Oxford Happiness Scale", "Religious Orientation Scale" and demographic form were applied to the participants. There was no significant relationship between religion orientation and happiness. Income level, employment and age were found to be significantly positive correlated with happiness. The subdimensions of personality characteristics extraversion, compliance, responsibility, neuroticism and the sub-dimensions of openness to experience were found to be significantly correlated with happiness. The results of the study suggest that precautions to increase the economic prosperity of the university students like getting scholarship and having part-time job opportunities, and also activities increasing socialization may increase happiness level.

**Key Words:** Personality traits, religion orientation, happiness

# İÇİNDEKİLER

## KABUL VE ONAY

## BİLDİRİM

## TEŞEKKÜR

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLO DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR.....	ix

1.BÖLÜM.....	1
--------------	---

GİRİŞ.....	1
------------	---

1.1. Problem Durumu.....	2
--------------------------	---

1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
------------------------------	---

1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
------------------------------	---

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
---------------------------------------	---

1.5. Tanımlar.....	4
--------------------	---

2. BÖLÜM.....	5
---------------	---

KURAMSAL ÇERÇEVE, İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
--	---

2.1. Mutluluk.....	5
--------------------	---

2.1.1. Mutluluğun Boyutları.....	6
----------------------------------	---

2.1.2. Mutluluğu Etkileyen Faktörler.....	6
---	---

2.1.2.1. Cinsiyet.....	7
------------------------	---

2.1.2.2. Yaş.....	7
-------------------	---

2.1.2.3. Eğitim.....	8
----------------------	---

2.1.2.4. Evlilik.....	8
-----------------------	---

2.1.2.5. Sosyo-ekonomik Statü.....	9
------------------------------------	---

2.1.2.6. Kişilik.....	11
-----------------------	----

2.1.2.7. Din.....	11
-------------------	----



2.2. Kişilik .....	13
2.3. Din .....	14
<b>3. BÖLÜM</b> .....	<b>17</b>
<b>YÖNTEM</b> .....	<b>17</b>
3.1. Araştırmanın Modeli .....	17
3.2. Evren ve Örneklem .....	17
3.3. Veri Toplama Araçları .....	19
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu .....	19
3.3.2. Beş Büyük-50 Kişilik Testi (BBKT-50) .....	19
3.3.3. Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ) .....	20
3.3.4. Dini Yönelim Ölçeği (DYÖ) .....	21
3.4. Verilerin Toplanması .....	22
3.5. Verilerin Analizi .....	22
<b>4.BÖLÜM</b> .....	<b>23</b>
<b>BULGULAR</b> .....	<b>23</b>
<b>5. BÖLÜM</b> .....	<b>34</b>
<b>TARTIŞMA</b> .....	<b>34</b>
<b>6. BÖLÜM</b> .....	<b>38</b>
<b>SONUÇ VE ÖNERİLER</b> .....	<b>38</b>
6.1. Sonuç .....	38
6.2. Öneriler .....	39
<b>KAYNAKÇA</b> .....	<b>41</b>
<b>EKLER</b> .....	<b>48</b>
<b>EK-1 BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU</b> .....	<b>48</b>
<b>EK-2 DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU</b> .....	<b>49</b>
<b>EK-3 OXFORD MUTLULUK ÖLÇEĞİ</b> .....	<b>50</b>
<b>EK-4 BÜYÜK BEŞ-50 KİŞİLİK TESTİ TÜRKÇE FORMU</b> .....	<b>51</b>

<b>EK-5 DİNİ YÖNELİM ÖLÇEĞİ.....</b>	<b>52</b>
<b>EK-6 ÖLÇEK İZİNLERİ .....</b>	<b>53</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>	<b>56</b>
<b>İNTİHAL RAPORU .....</b>	<b>57</b>
<b>ETİK KURUL RAPORU .....</b>	<b>58</b>

## **TABLO DİZİNİ**

<b>Tablo 1. Katılımcıların tanıtıcı özelliklere göre dağılımı.....</b>	<b>18</b>
<b>Tablo 2. Katılımcıların BBKT, DYÖ ve OMÖ uygulamalarından aldıkları puan ortalamalarına ait tanımlayıcı istatistikler.....</b>	<b>23</b>
<b>Tablo 3. Katılımcıların BBKT, DYÖ ve OMÖ puan ortalamalarının ilişkisi.....</b>	<b>24</b>
<b>Tablo 4. Katılımcıların cinsiyetine göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması.....</b>	<b>25</b>
<b>Tablo 5. Katılımcıların yaşları ile ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması.....</b>	<b>26</b>
<b>Tablo 6. Katılımcıların eğitim durumlarına göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması.....</b>	<b>27</b>
<b>Tablo 7. Katılımcıların çalışma durumlarına göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması.....</b>	<b>29</b>
<b>Tablo 8. Katılımcıların aile gelir durumlarına göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması.....</b>	<b>30</b>
<b>Tablo 9. Katılımcıların BBKT ve DYÖ ölçek puan ortalamalarına göre OMÖ puanlarını yordaması.....</b>	<b>31</b>
<b>Tablo 10. Katılımcıların yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, medeni durumu, eğitim düzeyi, çalışma durumu ve ölçek puan ortalamalarının, OMÖ puanlarını yordaması.....</b>	<b>32</b>

## **KISALTMALAR**

**OMÖ:** Oxford Mutluluk Ölçeği

**BBKT-50:** Büyük Beş-50 Kişilik Testi Türkçe Formu

**DYÖ:** Dini Yönelim Ölçeği

## 1.BÖLÜM

### GİRİŞ

Mutluluk kavramı çok sayıda felsefeci ve araştırmacı tarafından irdelenen ve araştırılan bir kavramdır. Bu araştırmaların temelinde ise mutluluğun tam olarak ne olduğu, ne anlama geldiği ve nasıl elde edildiği yer almaktadır. Son on yılda, pozitif psikolojinin de gelişmesi ile birlikte bu kavram daha iyi bir şekilde anlaşılmaya başlanmıştır. Araştırmacılar mutluluk kavramını araştırırken, yaklaşımlar ve dűřüncelere göre mutluluğu tanımlayan birçok fikir ortaya atmışlardır(Diener, 2000). Farklı yaklaşımlar farklı şekilde mutluluğu benimsedikleri ve tanımladıkları için, tam anlamı ile ortak bir mutluluk tanımı yoktur. Helenistik felsefenin önemli akımlarından biri olan stoacı yaklaşıma göre mutluluk, bir Őey normalde nasılsa, onu o Őekilde kabul etme temeline dayanmaktadır (Rojas, 2007). Erdem yaklaşımı ise bireyin çevresindeki insanlara ve kendisine doğru Őekilde davranması, bireyi mutluluğa ulaştıracadı dűřüncesini benimsemişlerdir. Eđlence yaklaşımında, bireyin ulaşabildiği ve bir sonuca varabildiği Őeylerden hoşnut olması mutluluğun temel kaynağı olarak görűlmektedir. Anı yaşama yaklaşımında ise, bireyin yaşadığı süre boyunca her anından haz alması temel alınmaktadır. Memnuniyet yaklaşımında, mutluluğun temel kaynağının bireyin başlıca kendisinden, hayatında var olanlardan ve elde ettiği Őeylerden memnun olmasına bağlı olduğu dűřünülmektedir. Gerçekleřmesi olanaksız bir dűřünce olarak kabul edilen űtopyacı yaklaşımında, mutluluğun ulaşılması imkânsız bir Őey olduğu ve bireylerin ulaşmaya çalıştıkları bir kavram olduğu dűřüncesi hakimdir. Huzur yaklaşımında, erişilemeyen Őeyler bırakılıp, onlardan uzakta huzurlu bir yaşam sürdürűlebileceđi dűřüncesi yer almaktadır. Gerçekleřtirme yaklaşımında, bireyin kendi bedeninde var olan

becerileri tamamıyla gerçekleştirebilmesi, mutluluğun kaynağı olarak görülmektedir. Dini yaklaşımda, bireyin tanrı ile ilişki içerisinde olunan her an, olağanüstü bir ilişki olarak tanımlanmıştır ve mutluluğu sağlayan etken olarak görülmektedir (Rojas, 2007). Bu tanımlardan bazıları içsel faktörlere dayalı iken bazıları da dışsal faktörlere dayanmaktadır. Çünkü mutluluk kavramı hem dışsal hem de içsel olarak gelişebilmektedir. Örneğin dini yaklaşımda birey, tanrı ile olan iletişimde ve dini gereklilikleri yerine getirmesinde tamamı ile bir iç huzur yakalamaktadır. Memnuniyet yaklaşımında ise birey, hayatı boyunca elde ettiklerinden ve ulaşabildiklerinden keyif ve mutluluk duyduğu için dışsal faktöre bağlı bir mutluluk yaşamaktadır (Eryılmaz, 2010). Bu tarz felsefi yaklaşımların yanı sıra mutluluk konusu, psikoloji ve sosyoloji biliminin de alanı altına girmiştir ve bu alanda da mutluluk hakkında birçok araştırma yürütülmüştür. Fakat 1970'li yıllarda bu araştırmalar genellikle olumsuz bir yargının tersi olarak tanımlanmıştır. 'Mutsuzluğun tersi mutluluktur' ya da 'Üzüntünün tersi sevinçtir' gibi tanımlar yerine mutluluk ile ilgili daha detaylı tanımlar ve açıklamaların yapılabileceği bir araştırma düzeni oluşturulmuştur. Deneysel ve kuramsal çalışmalar yapılarak daha bilimsel araştırmalarda bulunulmuştur. 1960 yılında ise mutluluk ile ilgili ilk doktora tezi yazılmış ve burada da mutluluk kavramı hakkında 'en avantajlı olanın, en mutlu olduğu' yönünde bir teori ortaya atılmıştır (Diener, 1999). İnsanların yaşam niteliğini temsil eden bir kavram olarak görülen mutluluk, bireysel ve toplumsal iyi oluş için araştırılmaya ve incelenmeye devam edilmesi gereken bir kavramdır.

### **1.1. Problem Durumu**

Günlük yaşantıda bireylerin mutluluk düzeyleri sürekli olarak değişebilmektedir. Bu değişimler çeşitli iş ortamlarından, gelirden, kişilik özelliklerinden, bireyin yaşından ve cinsiyetinden etkilenebilmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda kişilik özelliklerinde dışadönük olan bireyler, diğer bireylere göre daha fazla mutluluk düzeyine sahiptir (Furnham ve Brewin, 1990). Bazı araştırmalarda demografik özelliklerinde mutluluk düzeyi üzerinde etkisi olduğu görülmektedir (Furnham ve Cheng, 1999). Aynı zamanda dini yönelim biçimi de mutluluk düzeyini etkileyebilmektedir. Dini yönelimi olan bireylerin, diğer kişilere göre daha mutlu olduğu sonucuna

ulaşılan çalışmalar mevcuttur (Lewis, Maltby ve Day, 2005). Bu araştırmada ise kişilik özellikleri, dini yönelim biçimi ve demografik özelliklerin, ne düzeyde ilişkili olduğuna ve mutluluğun bu faktörlerden nasıl etkilendiğine bakılmıştır.

## 1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı mutluluk düzeyinin kişilik özellikleri, dini yönelim biçimi ve demografik özelliklerle ilişkisini incelemektir. Kişilik zelliklerinin mutluluğa etkisi anlaşılmaya çalışılacaktır. Gelir seviyesinin mutluluğu ne derecede etkilediğine bakılacaktır. İnsanların dini gereklilikleri yerine getirmesinin ve dine olan inancının mutluluğu ne derece etkilediğine bakılacaktır.

Bu çalışmada ne sürülen alt amaçlar şunlardır;

- Büyük beş kişilik özelliklerinden dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık alt boyutları ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Nevrotiklik kişilik alt boyutu ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Dini yönelim ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Cinsiyete göre mutluluk düzeyinde bir farklılaşma var mıdır?
- Yaş ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- EĞitim düzeyine göre mutluluk düzeyinde bir farklılaşma var mıdır?
- Çalışma durumuna göre mutluluk düzeyinde bir farklılaşma var mıdır?
- Aile gelir düzeyi ne göre mutluluk düzeyinde bir farklılaşma var mıdır?

Bu çalışmada çeşitli değişkenler bağımsız değişken olarak kullanılacaktır. Bunlar kişilik özellikleri, sosyo-ekonomik statü ve dine yönelim değişkenleridir. Mutluluk kavramı ise bağımlı değişken olarak ölçülecektir.

## 1.3. Araştırmanın nemi

Mutluluk düzeyi pozitif psikolojinin de gündeme gelmesiyle beraber çok fazla olarak araştırılmaya başlanmıştır. Günlük yaşamda birçok etmeden dolayı mutluluk düzeyi etkilenebilmektedir. Mutluluk, bireyin eylemde bulunduğu durumların genelinde, bireyi motive eden ve destekleyen büyük bir etmen olarak görülmektedir. Bireyin iyi bir yaşam sürebilmesi için gerekli bir durumdur. Bu nedenlerden dolayı yıllardır mutluluk konusu araştırılmaya

değer kılınmıştır ve bu alanda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada ise mutluluk düzeyini etkileyen faktörlerden dini yönelim biçimi, kişilik özellikleri ve demografik özelliklerin ne derecede etkilediğini bakmak ve bu doğrultuda mutluluk düzeyini arttırmaya yönelik önerilerde bulunmak, bu çalışmanın temel önemi olarak görülmektedir.

#### **1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları**

Araştırmanın örnekleme Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yakın Doğu Üniversitesindeki psikoloji bölümü lisans ve yüksek lisans öğrencileriyle sınırlıdır. Olasılığa dayanmayan örneklem kullanıldığı için evreni temsil etmez ve genelleme yapılamaz. Yapılan çalışma kullanılmış olan ölçeklerle sınırlıdır. Verilerin toplanmasından sonra katılımcıların yaşlarının 18 ve 38 yaşları arasında sınırlı kaldığı görülmektedir.

#### **1.5. Tanımlar**

**Mutluluk:** Bireyin hayattan zevk alabilmesi, yaşam tatmini ve sevincinin olması, negatif duyguların olmaması, yaşamaya değer kılınan bir anlamlılığın ve hoşnut olma duygusunun olması gibi anlamları ifade etmektedir (Diener, Scollon ve Lucas, 2003).

**Kişilik:** Bireyin kendi içerisinde doğuştan var olan, yaşanan hayat sonucu kazanılan ve kendisini diğer bireylerden ayıran özelliklerin tümüdür (McCrae ve Costa, 1989).

**Din:** Bireylerin yaratıcı olarak algıladıkları ve büyük güçlere sahip olana inançlarını ifade eden, ona karşı yapılması gereken sorumlulukları anlatan ve bu yapılması gerekenlerin nasıl olması gerektiğini belirli bir düzen haline getiren inanış biçimini ifade eder (Bilgin, 2014).



## 2. BÖLÜM

### KURAMSAL ÇERÇEVE, İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

#### 2.1. Mutluluk

Mutluluk, olumlu etkilerin daha fazla olduğu, olumsuz durumların daha az yaşandığı ve hayatın genelinden bir yaşam doyumu sağlama bileşenlerinin bütünü şeklinde tanımlanabilir(Myers ve Diener, 1995). Bir diğer deyişle hoş ruh halleri ve duygular şeklinde de açıklanabilir. Mutluluk, bireysel olarak çaba gösterilen ve ulaşmak istedikleri hedeflere yardım eden bir süreç olarak düşünülebilir (Lucas ve Diener, 2017). Bu durumda bireylerin, mutlu olmanın en çok istenilen hedef olduğu görülmektedir. Örnek olarak yapılan bir çalışmada mutlu olmanın sağlık düzeyinden, iyi bir gelirden ve düzgün bir dış görünüme sahip olmaktan daha önemli olduğu saptanmıştır. İnsan hayatı boyunca sevgi dolu ve mutlu bir yaşam, daha anlamlı kılınmıştır (Diener ve Oishi, 2004).

Mutlu kişinin genel özellikleri bazı değişkenlere bağlı olarak ilk olarak Wilson tarafından 1967 yılında sınıflandırılmıştır ve bu sınıflandırmada dış yaşam koşullarını anlamaya odaklanılmıştır (Wilson, 1967). Wilson'a göre mutlu bir birey "genç, sağlıklı, iyi eğitilmiş, iyi ücret alan, dışa dönük, iyimser, kaygısız, dindar, evli, iş erdemi yüksek, makul isteklere sahip, her iki cinsiyetten ve zeki kişidir" şeklinde açıklanmıştır (akt: Diener ve ark. 1999). Bu tanımın içinde bu zamana kadar araştırılmış olan mutluluk kavramının hangi değişkenlerden etkilendiği, nelere bağlı olduğu görülebilmektedir. Wilson'un yapmış olduğu bu araştırmayla beraber psikologlar, mutluluğun kaynağını belirleyebileceklerini düşünerek yıllarca çalışmalar yapmışlardır ve değişikliklere yol açabilecek bazı etmenler bulmuşlardır (Lyubomirsky, Sheldon ve Schkade, 2005). Son yıllarda yapılan çalışmalarda ise mutluluk

kavramını; medeni durum, eğitim düzeyi, ekonomik durum, sağlık, sosyal çevredeki kişilerden duyulan memnuniyet, kişilik gibi kavramlar oluşturmaktadır(Bülbül ve Giray, 2011).

### **2.1.1. Mutluluğun Boyutları**

Mutluluk kavramının üç alt boyutu vardır. Bu boyutlar duygusal boyut ve bilişsel-yargısal boyut adı altında toplanmaktadır. Duygusal alt boyut kısmında olumlu duygu ve olumsuz duygu yer alırken, bilişsel-yargısal boyutunda ise yaşam doyumu yer almaktadır(Diener, 2000). Mutlu bir bireyde olumlu duyguların fazla, olumsuz duygular az ve yaşam doyumunun maksimum düzeyde olduğu görülmektedir. Mutluluğun duygusal boyutunun olumlu duygu kısmında sevinç, neşe, ümit, umut, coşku, heyecan gibi duygular yer alırken, olumsuz duygu kısmında ise karamsarlık, umutsuzluk, üzüntü, keder, sıkıntı, stres gibi duygular yer almaktadır. Bilişsel-yargısal boyut ise kişinin dışarıdan kendi hayatına baktığında, bir bütün olarak incelediğinde, nasıl gözlemlediklerini, yorumladıklarını içermektedir. Bu boyutun değerlendirilebilmesi için araştırmacılar genel olarak yaşam doyumu veya yaşam memnuniyeti ölçümleri uygulamaktadırlar. Bu ölçümler genel olarak bireylerin yaşam koşullarını göz önünde bulundurarak, bilinçli bir şekilde değerlendirmeyi kapsamaktadır (Busseri ve Sadava, 2011). Mutluluk kavramının yoğun bir şekilde yaşanmasından mı yoksa sürekli bir şekilde yaşanmasından mı etkilendiği üzerine yapılan bir araştırmada, sürekli olarak olumlu duyguların yaşanması sonucuna ulaşılmıştır.

Olumlu duygular alt boyutu genellikle sosyal ilişkilerden etkilenmektedir. Bu durum sosyalliği arttırmakta önemli bir rol oynamaktadır (Tay ve Diener, 2011). Olumsuz duygular alt boyutu ise genellikle iç ve sosyal çatışmalarla oluşan bir durum olarak görülmektedir. Bireyin bir durum içerisinde, olayla ilgili sorunların algılanış biçimi ile ilişkili olduğu söylenmektedir (Stoeva, Chiu ve Greenhaus, 2002).

### **2.1.2. Mutluluğu Etkileyen Faktörler**

Mutluluğu etkileyen faktörlere genel olarak bakıldığında, yapılan araştırmalar doğrultusunda cinsiyet, yaş, eğitim, evlilik, sosyo-ekonomik statü, kişilik, din adı altında toplanmıştır. Bu farklı faktörler kişilerin mutluluğu nasıl

algıladıkları ve nasıl yorumladıklarına bağlıdır ve kişiden kişiye değişkenlik gösterebilmektedir(Sarı ve Çakır, 2016).

### **2.1.2.1. Cinsiyet**

Cinsiyet kavramı, sosyoloji, psikoloji ve ekonomi alanlarında gibi birçok alanda araştırmaya konu olmuştur. Psikologların yaptığı araştırmalarda ise mutluluk düzeyi ile cinsiyet arasında genel anlamda bir ilişkiye bakıldığında anlamlı olamayabileceği söylenmiştir. Bu durumun sebebi olarak da mutluluğun farklı alt boyutlarının birbirinden farklı sonuçlar doğurabileceği söz konusu olmalıdır (Zuckerman, Li ve Diener, 2017). Araştırmalara bakıldığında kadınların olumsuz duygu alt boyutu erkeklere oranla daha fazla çıkarken, olumlu duygu alt boyutunda ise kadınlar ve erkeklerin aynı düzeyde oldukları görülmüştür (Fujita, Diener ve Sandvik, 1991). Bu durumda mutluluk düzeyinin farklı alt boyutlarında cinsiyet açısından farklı şekilde olabileceği söylenebilir. Değerlendirmenin yapıldığı ülke ve değerlendirme zamanı da bu durumu etkileyebilmektedir.

Cinsiyet faktörü yapılan birçok araştırmaya göre erkek veya kadın tarafından bir üstünlük sağlamamıştır. Yapılan araştırmalar birbirini destekleyici nitelikte olduğundan sürekli olarak aynı sonuçlar bulunmuş ve cinsiyetler farklılık gösterse de mutluluğun bundan etkilenmeyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Fakat cinsiyetin mutluluk üzerinde etkili olduğunu gösteren çalışmalarda mevcuttur. Aradaki fark çok küçük de olsa erkeklerin, kadınlara göre daha fazla mutlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle yapılan araştırmalarda tam anlamıyla bir anlamlı sonuç bulunamamıştır(Mookerjee ve Beron, 2005).

### **2.1.2.2. Yaş**

Araştırmalar doğrultusunda genç nüfusun yaşlı nüfusa oranla daha çok mutlu olabildiklerine ulaşılmıştır. Bazı araştırmacılara göre ise hayatta belli bir aşamaya ulaşmış yaşlı kişilerin, gelirleri de düzenli olarak aldıkları için genç nüfusa oranla daha çok mutlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Blanchflower ve Oswald(2004)'e göre ise mutluluğun yaş ile ilişkisini bumerang şeklinde; bir diğer değişle U harfi şeklinde açıklamışlardır. Genç yaşlarda mutluluk belli bir yüksekliğe ulaşır, daha sonra orta yaşlarda mutluluk en düşük seviyeye inerken yaşlanma evresinde ise mutluluğun tekrardan yüksek noktalara

ulaştığı sonucuna varılmıştır. Uluslararası büyük çaplı bir araştırmada ise 60.000 yetişkinden alınan örnekleme, mutluluğun alt boyutlarına sırası ile bakıldığında, duygusal boyutta olumlu duygunun yaş arttıkça arttığı, yaşam doyumunda ise yine yaş arttıkça arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet faktöründe olduğu gibi bu faktörde de farklı çalışmalar yaşın mutluluk üzerinde etkili olmadığını gösterdiği için ve bazı durumlarda da yaş faktörü gelir düzeyine bağlandığı için genel olarak mutluluk ile yaş arasında anlamlı bir ilişki yoktur(Kangal, 2013).

### **2.1.2.3. Eğitim**

Araştırmalara göre genel olarak eğitim ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Gaygısız, 2010). Eğitilmiş ve donanımlı olan bireyler, hayatında daha fazla olanaklara sahip oldukları ve belli bir başarıya ulaşma hissini ellerinde bulundurdukları için hayatta eğitim seviyesi düşük olan insanlara göre daha fazla mutludurlar. Bu nedenden dolayı da eğitim ile mutluluk arasındaki ilişkiye sosyo-ekonomik statü yönlendirici değişkeni de girmektedir. Düzenli bir eğitim alan kişi, hayatının büyük bir bölümünde eğitimsiz olan kişilere göre daha yüksek sosyo-ekonomik statü düzeyine sahiptirler (Diener, 1999).

### **2.1.2.4. Evlilik**

Araştırmalar doğrultusunda evlilik faktörü ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki geniş çaplı olarak daha önce hiç evlilik yapmamış, evlenip boşanmış ve evli bireyler arasında çalışma ile incelenmiştir. Bu çalışmada daha önce hiç evlilik yapmamış ve evlenip boşanmış olan insanların, evli olan insanlara göre daha az mutlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Farklı çalışmalarda ise az sayıda da olsa evlilik ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunamamıştır. Fakat çalışmaların çoğunluğu olumlu bir etkiye sahip olduğunu gösterdiği için bu değişken mutluluk için önemli bir faktör olarak kabul görmüştür. Boşanma gerçekleştiren bireylerin ekonomik düzeyinde de düşüş yaşayabileceği nedeni ile mutluluğu etkileyebilen bir faktör olarak görülmüştür(Mookerjee ve Beron, 2005).

### **2.1.2.5. Sosyo-ekonomik Statü**

Sosyo-ekonomik statü; kişinin çalıştığı yer, icra ettiği meslek, elde ettiği gelir, içinde bulunduğu sosyal sınıf gibi çeşitli değişkenlere göre tanımlanabilir. Bireyin sahip olduğu giysilerden sosyal ortamda sahip olduğu çevreye, geleceğindeki planlamalarından dünyayı nasıl algıladığına, bireylerarası ilişkilerinden toplum karşısında nasıl görüldüğüne kadar birbiri ile bağlantılı ve birbirine etki eden bir kavramdır. Sosyo-ekonomik statü kavramı belli başlı sınıflara ayrılarak, 6 alt başlık adı altında toplanmıştır(Demir, 2008). Bunlardan ilki en yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip olan A sınıfıdır. A sınıfı sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireyler, köklü aileler, seçkin kısımda yer alanlar, belli bir şöhret kazanmış olan kişiler, üst seviye yöneticiler şeklinde özetlenebilirler. Bazı kurum ve kuruluşlara sponsor olurlar ve sosyal kulüpler adı altında birçok yardım ilişkisi içerisine girerler. B sınıfı sosyo-ekonomik statü düzeyine sahip olan bireyler ise zenginlik aşamasına yeni yükselmiş olan kişilerdir. Bu kişiler elde ettikleri geliri gösteriş olarak kullanma eğilimi içinde olabilirler. En üst katmanın bir altı olarak kabul görülmüştür. Tanınmış doktorlar, avukatlar ve büyük esnaf grupları bu gruba örnek olarak gösterilebilirler.

C1 sınıfı sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireyler, kendi iş sınıfında profesyonel olarak kabul edilen çalışanlar olarak kabul edilebilir. Bu grubun geneli üniversite mezunudur ve belli bir donanıma sahiptirler. C2 sınıfı sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireyler, beyaz önlüklü şeklinde tabir edilen çalışanlar olarak tanımlanmaktadır. Bunlara örnek olarak memurlar, işçiler, küçük esnaf grupları verilebilir. Bu grubun istekleri arasında toplum tarafından saygı ve kabul edildiğini görebilme arzusu yer almaktadır. Bir diğer dikkat ettikleri durum ise güzel ve temiz görünme eğiliminde olmalarıdır. D sınıfı sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireyler, mavi önlüklü çalışan işçiler olarak kabul görmektedir. Diğer sınıflara göre içinde daha fazla bireyi barındıran bir gruptur. Bu grup için güvenlik içinde olmak önemlidir. Düşünmeden, amaçsız ve keyfi harcamalarda bulunan bir gruptur. E sınıfı sosyo-ekonomik düzeye sahip olan bireyler, herhangi bir işte ustalaşamamış, o işi yapmaya becerisi olmayan sınıf olarak kabul görmüştür. Kendi bedenleri ile çalışan bir grup olarak adlandırılabilir. İnşaat işçileri, hamallar bunlara

örnek olarak verilebilir. Eğitim seviyesi diğer gruplarla karşılaştırıldığında en düşük olan sınıftır. Günlük yaşama odaklı hareket ederler ve o günü geçirmeye bakarlar(Demir, 2008). Bahsedilen bütün sosyo-ekonomik statü düzeyleri genel olarak gelir seviyesi ile ilişkilidir.

Bireylerin kazandıkları para, insan yaşamını direkt olarak etkilemektedir. Kişiler bu parayı kazanmak ve harcamak için sürekli olarak bir çaba sarf etmektedirler. Yeterli iş gücünü elinde bulunduramayan ve yaşanan işsizlik durumunun, mutluluk üzerinde olumsuz etkileri görülmüştür (Helliwell ve Huang, 2014). Bu durumun yanı sıra birey yaşadığı işsizlik sonrasında, aynı işe geri dönmeleri ve neredeyse aynı maaşı almalarına rağmen, yaşanan deneyim ve hayal kırıklığı durumu mutluluk düzeyini etkileyebilmektedir (Clark, Georgellis ve Sanfey, 2001). Gelir eşitsizliği durumunda ise düşük mutluluk düzeyi görülebilmektedir. Bu durumda eşitlik artırılmaya çalışıldığında ve gelir dağıtımının yeniden düzenlenmesi durumunda bu durum ortadan kalkabilmektedir. Bu nedenle iyi bir vergilendirme sistemine sahip ülkeler, diğer ülkelere oranla daha fazla refah düzeyine sahip olduğu görülmektedir (Oishi, Schimmack ve Diener, 2012).

Yapılan araştırmalarda mutluluk ile sosyo-ekonomik statü arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur(Zajacova ve Dowd, 2014). Yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireyler, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireylere göre daha yüksek öznel iyi olma seviyesine sahip oldukları tespit edilmiştir(Mcbride, 2010). Belli bir iş gücüne sahip olan bireyler, elde ettikleri gelir ile birlikte ulaşabildikleri sayesinde daha çok mutlu olabilmektedirler. Ekonomi eğitiminin de gelir ve giderleri kontrol edebilme ve bununla beraber mutluluğa ulaşabilme etkisinin olduğu çalışmalar mevcuttur(Haucap ve Heimeshoff, 2014). Ayrıca ekonomik güvence altında olmak kişiyi mutlu edebilmektedir(Habibzadeh ve Allahviridiyani, 2011). Her yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireylerin mutlu olduğu konusuna ulaşılamasa da düşük sosyo-ekonomik statüdeki kişiler, çektikleri sıkıntılardan, yaşam koşullarından ötürü anlamlı bir ilişkiyi desteklemektedir. Fakat bu sonuç çok düşük gelir düzeyine sahip olan bireyler ve aileler için geçerlidir. Çünkü günlük ihtiyaç bir kere giderildiği zaman, kişinin veya ailenin gelir sorunu

ortadan kalkmaktadır. Bu ihtiyaç karşılandıktan sonra ise gelir düzeyinin mutluluğa etkisi çok az bir etkiye sahiptir.

#### **2.1.2.6. Kişilik**

Araştırmalar doğrultusunda kişilik ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle beş büyük kişilik ölçeğinin alt boyutları olan dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, açıklık, öz denetimlilik ve nevrotiklik ile mutluluk arasında daha çok anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu alt boyutlardan ise en çok bağlantılı olduğu düşünülen ve araştırılan boyutlar nevrotiklik ve dışadönüklük boyutudur. Araştırmalar dışadönüklük ile mutluluk kavramını pozitif, nevrotiklik kavramını ise negatif bir ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir (Pishva, Ghalehban, Moradi ve Hoseini, 2011). Akademisyenler üzerinde yürütülen başka bir çalışmada ise beş faktör kişilik envanterinin alt boyutları mutluluk ile anlamlı bir ilişki içerisinde bulunmuştur (Aziz, Mustafa, Samah ve Yusof, 2013). Dışadönüklük daha çok sosyal ortamda bulunan, bulunduğu ortamda söz sahibi ve konuşken kişiler olarak adlandırılırken, nevrotiklik olumsuz duyguları yaşamaya eğilimli, depresif ruh hali içerisinde olan kişiler olarak adlandırılır. Sosyalliği ifade eden dışadönüklük alt boyutu mutluluğu sağlayan önemli bir boyuttur (Hills ve Argyle, 2000). Bu kişilik özelliklerinde farklı olarak iyimserlik kişilik özelliği ile mutluluk anlamlı bir ilişki içerisinde bulunmuştur. Çok az sayıda yapılan araştırmalarda kişilik özellikleri ile öznel iyi olma arasında anlamlı bir ilişki bulunmasa da en çok tutarlılık sağlayan değişkenin kişilik olduğu tespit edilmiştir (Lü, Wang, Liu ve Zhang, 2014).

#### **2.1.2.7. Din**

Köken bilimsel olarak bakıldığında din kavramının günümüzde birçok anlamı vardır. Bunlara örnek olarak hukuk, yol, hesap günü gibi anlamlar söylenebilir. Din, insanların kendinden yukarıda ve üst bir seviyede gördükleri şeye imanları, onun için yaptıkları gereklilikler ve imanda bulunmanın usulünü, yolu yordamını düzenleyen bir kavram olarak tanımlanabilir (Bilgin, 2014).

Din kavramının mutluluk düzeyini etkileyip etkilemediği günümüzde oldukça araştırılan bir kavramdır. İnsanların yaklaşık %68'i yapılan çalışmalar

doğrultusunda günlük yaşantıda dinin önemli bir yeri olduğunu söylemişlerdir (Tay, Myers ve Diener, 2014).

Araştırmalar doğrultusundan mutluluk ile din arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bazı araştırmalar dinin ekonomik büyümeye katkısı olduğunu ve bu ekonomik düzeyin artması ile birlikte mutluluğun elde edilebildiği sonucuna ulaşılmıştır (Mookerjee ve Beron, 2005). Bir diğer araştırmaya göre bir devletin veya milletin geride bırakmış olduğu dini ve kültürel miraslar, o devletin veya milletin benzersiz değerlerini göstermektedir. Bundan dolayı da bir milletin değerlerinin korunabilmesi ve sahip çıkılması mutluluk düzeyini etkileyebilmektedir. Dini faaliyetlerin yapıldığı mekânların kaliteli ve güzel olması da mutluluğu etkileyebilmektedir. Dindarlığında stresli yaşam olaylarına karşı mutluluğu sağladığı da görülmüştür (Popova, 2014). Din kavramı içsel bir olgu olduğundan dolayı, içsel dini yönelimin mutluluk ile ilgili pozitif bir ilişkisi olduğu bulunmuştur (Moltafeti, Mazidi ve Sadati, 2010). İnsanlar bu konu ile ilgili birbirleri ile rekabet içinde olabilmekte ve daha güzel bir mekân ortaya koymak için çaba sarf etmektedirler. Çoğul bir din anlayışına sahip olan toplumlarda ise hoşgörü ve birbirine saygı duyulan bir ortam olduğu için, buradaki dini çeşitlilik ve seçim özgürlüğü, bireyleri daha mutlu edebilmektedir.

Bu faktörlere bağlı olarak genel bir şekilde mutlulukla ilişkili olan değişkenler şu şekilde sıralanabilir;

- Mutluluk ve Yaş: Araştırmalar mutluluk ile yaşı U harfine benzeterek genç ve yaşlıların mutluluk seviyesinin yüksek, orta yaşlardaki insanların ise mutluluk seviyesinin düşük olduğunu göstermiştir.
- Mutluluk ve Evlilik: Daha önce evlenmiş ve evlenip boşanmış kişilerin, evli olan bireylere göre daha az mutlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
- Mutluluk ve Eğitim: Eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin gelirleri ve statüsü bakımından düşük olan bireylere göre daha mutlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Mutluluk ve Sosyo-ekonomik Statü: Gelir düzeyi yüksek olan bireyler elde ettikleri ve ulaşabildikleri imkânlardan dolayı düşük olan bireylere göre daha çok mutludurlar.



- Mutluluk ve Kişilik: Kişilik özelliklerinden dışadönüklük ve nevrotilik alt boyutları, mutluluk ile yüksek derecede anlamlı bir ilişki içerisindedir.
- Mutluluk ve Din: Dine yönelimin ve dini gereklilikleri yerine getirmenin, mutluluk açısından önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Lewis, Maltby ve Day, 2004).

## 2.2. Kişilik

Kişilik kavramı, geniş kapsamlı bir kavram olduğundan ve içerisinde birçok alt boyutu barındırdığından dolayı günümüze kadar birçok kez tanımlanmıştır. Bu kişilik tanımları arasında başta gelen ve ilk kez tanımlayan kişi Alport olarak bilinmektedir. Alport, (1937); yayımlanmış olduğu 'kişilik' adlı kitabında kişiliği 'kişinin çevresine yapmış olduğu uyumu belirleyen psiko-fiziksel durumun, kişinin içerisinde yer alan dinamik organizasyonları' şeklinde tanımlamıştır. Alport, kişileri birbirinden farklı gösteren en önemli şeyin bireysellik olduğunu vurgulamıştır. Bireyler fiziksel görünüşleri, toplum içerisindeki davranış şekilleri ve sergiledikleri tutumları nedeni ile birbirinden farklılık göstermektedir. Bu nedenden dolayı her bir birey kendine özgü olan bir kişiliğe sahiptir ve her bir birey kendine özgü olanı karşısındaki bireye veya topluma yansıtmaktadır (Kangal, 2013).

Alport kişilik tanımını yaptıktan sonra birçok araştırmacı farklı şekilde tanımlar ortaya atmıştır. Bu farklı tanımların ortaya çıkmasının sebebi ise farklı yaklaşıma sahip olan araştırmacılar kendilerine özgü olan bakış açısı ile farklı şekilde tanımlar yapmıştır. Bu nedenle ortak bir kişilik tanımı yok denilebilir.

Kişilik ile ilgili önemli kavramları ise karakter, mizaç ya da huy ve benlik şeklinde sınıflandırabiliriz. Karakter, kişilik kavramının daha çok ahlaki değerini belirtmektedir. Çeşitli karakteristik özellikler toplum tarafından iyi ve kötü olarak nitelendirildikleri ve sınıflandırıldıkları için, kişilik özellikleri olarak bir yer kazanmıştır. Bu özelliklere örnek olarak ise cömertlik, fedakârlık, dürüstlük vb. şeyler verilebilir. Bireyin daha çok duygusal hayatına ait olan mizaç kavramında ise sinirlenme, kızma, öfkelenme gibi özellikler yer almaktadır. Kişilik kavramı bireyleri birbirinden ayıran genel özellikler şeklinde tanımlandığı için benlik kavramını da içinde barındırmaktadır (Tatlılıoğlu, 2013).

Kişilik kavramı içerisinde yer alan farklı farklı kişilik tiplerini bulunmaktadır. Psikoloji alanı içerisinde ise bu farklı kişilik tiplerinden bahsetmek mümkündür. Bu kişilik tiplerinden ilki A tipi kişilik özelliğidir. A tipi kişilik özellikleri adı altında toplanan bireyler, belirli birtakım davranış şekillerini güçlü bir biçimde ön planda tutmaktadırlar. Bireylerin bu özellikleri ise rekabetçilik, hızlı olmaya verilen önem, sabırsızlık ve benmerkezcilik tiplerinde daha çok görülmektedir (Luthans, 2010). Bu nedenle A tipi kişiliğe sahip olan bireylerin rekabetçi kişilikte oldukları ve her zaman daha fazlasına sahip olma isteğindedirler. Başarıya fazlasıyla önem verdikleri için çalışma ortamında tamamen işine odaklı kişilerdir. Herhangi bir ortamda beklemekten veya bekletilmekten hoşnut olmazlar. Benmerkezci kişilik özelliğini yansıttıkları için toplu ortamlarda ilgiyi kendilerine çekme konusunda isteklidirler.

B tipi kişiliğe sahip kişiler, A tipi kişiliği içerisinde barındıran bireylere oranla daha rahat, bulunduğu ortama uyum sağlayan, yüksek düzeyde rekabetçi olmayan ve daha sakin kişilerdir. Herhangi bir kişilik özelliğini yüksek seviyede sergileme ihtiyaçları yoktur. Bu nedenle B tipi kişilik özelliğine sahip olan bireyler daha az stres seviyesine sahiplerdir (Şahin, Basım ve Akkoyun, 2011). Toplum içerisinde her zaman eleştirilmeye açık ve öz kontrol seviyesi yüksek olan kişilerdir. A tipi kişilik özelliklerini barındıran bireylerin yüksek seviyede gösterdikleri davranışları, B tipi kişilik özelliklerine sahip olan bireyler daha düşük seviyede gösterirler. Rekabetçilik, benmerkezcilik ve sabırsızlık gibi özellikler B tipi kişiliğe sahip olan bireyler tarafından daha düşük düzeyde davranış olarak görülmektedir.

Kişilik tiplerine bakıldığında bireylerin sadece A tipi ve B tipi kişilik özelliklerine göre değerlendirilmemesi gerekmektedir. Birçok farklı kişilik özelliği olduğundan dolayı sadece bu iki tip ele alınmamalıdır. Kişileri A tipi ve B tipi sınıflandırması altında değerlendirmek, tümüyle doğru olmayabilir.

### **2.3. Din**

Bireyin dini yönelimini tanımlamak için psikologlar, bireylerin dini inançlarını nasıl yürüttüklerine ve yaşadıklarına bakmışlardır (Allport ve Ross, 1967). Goldon Allport ise din kavramını iki ayrı kategoride kavramsallaştırmıştır. Bu kavramlar ise içsel dini yönelim ve dışsal dini yönelimdir. İçsel dini yönelimde

birey dini gerekliliklere ve inançlara tamamıyla bağılıdır ve yaşamı içerisinde tüm alanlarda görülmektedir. Bireyin genel hayatına anlamlılık kazandıran sistem olarak görülmektedir ve birey günlük yaşamını bu sisteme göre yürütmektedir (Donahue, 1985). Bireyin hayatındaki diğer ihtiyaçları, dini ihtiyaçlara oranla daha geri plandadır ve bu ihtiyaçlarda yapılabildiği kadar dini gerekliliklere göre yapılmaktadır. Bu nedenle içsel dine yönelik olan ve dindar seviyesinde olan bireyler, hayatlarına dahi inanç doğrultusunda son verebilecek olan kişilerdir. Allport bunların yanı sıra içsel dini yönelimin insanları birleştirici, hoşgörülü bireyler haline getirdiğini, aynı zamanda ruh sağlığına da iyi geldiğini ileri sürmektedir. Birey çevresi ile yaşayacağı sosyal kazançlar, içsel dini yönelimi olan bireyler için önemli görülmemektedir.

Dışsal dini yönelimde ise dini amaçlar ön planda tutulmamaktadır. Kişi burada din kavramını inanış olarak değil, hedeflerine ulaşmak için bir araç gibi görmektedir. İçsel dini yönelimin aksine birey için sosyal kazançlar daha önemlidir. İçinde bulunulan durumdan çıkar ve fayda sağlamak amacı ile dini gereklilikler yerine getirilmektedir (Cirhinlioğlu, 2006). Genellikle sosyal ilişkiler ve sosyal bir statü kazanmak için dini aracı bir rol olarak görmektedirler. Dışsal dini yönelimi olan bireyler, yapılan dini gereklilikler ciddiyetle yapılmaz ve tamamıyla ihtiyaçlara yöneliktir.

Literatürdeki araştırmaların geneli dışsal dini yönelim kavramını ikiye ayırmıştır. Bunlar dışsal-sosyal ve dışsal kişisel kavramlarıdır. Dışsal-sosyal dini yönelimde bireyler genellikle kilise, cami gibi topluma açık ibadet yerlerinde gereksinimlerini karşılamaktadırlar. Dışsal-kişisel dini yönelimde ise birey gereksinimlerini yerine getirmek için dua eder ve huzur içinde olmayı hedefler (Maltby, 1999).

Yapılan başka bir araştırma da ise Allport'un iki alt dini boyutunun yanı sıra üçüncü bir alt boyut olarak sorgulama alt boyutundan da bahsedilmiştir. Varoluşsal temelli bireyler oldukları için içinde buldukları dini sorgulamaya ve araştırmaya eğilimlidirler ve dini sorulara cevap bulmaya çalışırlar (Batson ve Ventis, 1982).

Genel olarak bakıldığında içsel dini yönelimin bir amaç, dışsal dini yönelimin bir araç görülmektedir ve sorgulama yönelimi olan bireyler de varoluşsal soruları ele almaktadırlar.

## **3. BÖLÜM**

### **YÖNTEM**

#### **3.1. Araştırmanın Modeli**

Bu çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın deseni kesitsel desendir. Amaca yönelik örneklem yöntemi kullanılmıştır.

#### **3.2. Evren ve Örneklem**

Araştırmanın evreni Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yakın Doğu Üniversitesindeki öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem ise psikoloji bölümü lisans ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya toplamda 296 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan 22 kişi, verilen anketleri eksik veya hatalı cevaplamalarından dolayı, analizler 274 kişi üzerinden yapılmıştır.

**Tablo 1. Katılımcıların tanıtıcı özelliklere göre dağılımı**

<b>Tanıtıcı Özellikler</b>	<b>Sayı(n)</b>	<b>Yüzde(%)</b>
Cinsiyet		
Kadın	176	64,2
Erkek	98	35,8
Eğitim		
Lisans	173	63,1
Y.Lisans	101	36,9
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	94	34,3
Çalışmıyor	180	65,7
Aile Geliri		
Düşük	4	1,5
Orta	198	72,3
Yüksek	72	26,3
Medeni Durum		
Evli	25	9,1
Bekar	179	65,3
Boşanmış	2	0,7
İlişkisi var	68	24,8

Tablo 1’de araştırma içerisinde yer alan bireylerin tanıtıcı özelliklerine göre kişi sayısı ve yüzdeler değeri yer almaktadır. Bu değere göre araştırmaya katılanların %64,2’sinin kadın ve %35,8’inin erkek katılımcı olduğu görülmektedir. Eğitim seviyelerine bakıldığında ise araştırmanın %63,1’ini lisans grubu, %36,9’unu ise yüksek lisans grubu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların çalışma durumlarına bakıldığında %34,3’ünün çalıştığı, %65,7’sinin herhangi bir işte çalışmadığı görülmektedir. Aile gelir düzeyi incelendiğinde %1,5’i düşük gelirli, %72,3’ü orta gelirli ve %26,3’ü ise yüksek gelirli olduğu görülebilmektedir. Son olarak da medeni durum incelendiğinde %9,1’lik kısımda evli bireyler, %65,3’lük kısımda bekar bireyler, %0,7’lik kısımda boşanmış bireyler ve %24,8’lik kısımda ise ilişkisi olan bireyler yer almaktadır.

### **3.3. Veri Toplama Araçları**

#### **3.3.1. Kişisel Bilgi Formu**

Araştırmada verilmiş olan demografik bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda katılımcılardan çeşitli arka plan değişkenleri hakkında bilgiler toplanmıştır. Bunlara örnek olarak yaş, yaşadığı şehir, cinsiyet, gelir düzeyi ile ilgili sorular gösterilebilir. Bu değişkenlerin toplanması sosyo-demografik verileri genişletmiş ve karşılaştırmayı daha açık bir hale getirmiştir.

#### **3.3.2. Beş Büyük-50 Kişilik Testi (BBKT-50)**

Kişilik, bireyleri birbirinden ayırt eden, tutarlı bir davranışın sergilendiği ve kişilik içi süreçleri de içinde barındıran özellikleri tümü şeklinde tanımlanabilir. Beş faktör kişilik modeli ise içinde bulundurduğu beş alt boyutu detaylı bir şekilde ölçen bir kişilik ölçüm aracıdır. Bu alt boyutlar sırası ile dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, öz denetimlilik, deneyime açıklık ve nevroitiklik şeklinde sıralanabilir(Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002).

Dışadönüklük kavramından bahsedilirken akla ilk gelenlerden biri sosyalliktir. Dışa dönük bir birey yaşamında daha sosyal, bulunduğu ortamlarda söz sahibi ve konuşkan kişiler olarak nitelendirilebilir. Bu nedenden dolayı dışadönüklük alt boyutu, sosyalliği ve cana yakınlık düzeyini göstermektedir. Dışadönük bireylerin genel özellikleri girişken, atılgan, liderlik vasfı olan bireyler olarak tanımlanır.

Uyumluluk alt boyutunda ön planda olan özellikler ise planlı, çalışkan, güvenilir, yardımsever ve iyi niyetli olma eğilimidir. Yumuşak başlı kişiler olarak tanımlanabilir. Uyumluluk alt boyutu rekabet ve çatışma ile negatif yönde ilişkiyken, anlaşma ve iş birliği ile pozitif yönde ilişkilidir. Problem çözme konusunda daha başarılı bireylerdir.

Sorumluluk alt boyutu bireylerin planlı olmasını, dikkatli olmasını ve bu bağlamda da sergiledikleri öz kontrol derecesini göstermektedir. Sorumluluk sahibi bireyler dürtülerini daha iyi kontrol edebilmektedirler. Buldukları ortamda ise çalışkan bireyler olarak nitelendirilirler. Bu özellikler sorumluluk

alt boyutunun ilerletici yönünü gösterir. Ketleyici özellikleri ise kişinin ahlaki yönde titiz ve önlemleri göstermektedir.

Deneyime açıklık alt boyutu, bireylerin bulunduğu ortamdaki etkinliklere katılma, farklı düşüncelere açık olma durumunu göstermektedir. Farklı araştırmacıları bu alt boyutun adını zekâ, kültür ve deneyime açıklık şeklinde de adlandırmıştır. Bu alt boyutun özellikleri arasında yaratıcı, cesur, değişiklikleri seven, açık görüşlü gibi özellikler yer almaktadır.

Nevrotiklik alt boyutu, bireylerin kendisi üzerinde bir duygusal dengesinin olup olmadığını göstermektedir. Bu duygusal dengede anlatılmak istenen ise depresif belirtileri, kaygı sorunlarını ve stres faktörünü yaşamaya daha çok elverişli bireyleri ifade etmekte olduğunu göstermektedir.

BBKT-50, Goldberg, (1992) tarafından geliştirilen Büyük Beş Testi temel alınarak geliştirilen bir testtir. Ölçek geliştirilirken Tatar, (2016) tarafından geliştirilen Beş Faktör Kişilik Ölçeği Kısa Formu ile yapı ve faktör analizleri karşılaştırılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi Tatar, (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek toplamda 5 alt boyutu incelemektedir. Bu boyutlar sırası ile dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevroitiklik ve deneyime açıklık alt boyutlarıdır. Her bir alt boyut 10 sorudan oluşmaktadır ve sorular sıralanırken sürekli olumlu veya olumsuz yargı ifade eden soruların art arda konulmasından kaçınılmıştır. Sorulara verilen cevaplar “Hiç Uygun Değil” ve “Tamamen Uygun” seçenekleri arasında değişmektedir ve 5’li likert tipi bir ölçektir. Yapılan ölçek geliştirme çalışmalarında iç tutarlılık katsayıları 0.65 ve 0.79 arasında değişiklikler göstermiştir. Test-tekrar test sonuçları ise 0.67 ve 0.80 arasında değişiklikler göstermiştir. Bu sonuçlara bakılarak da ölçeğin psikometrik açıdan gereklilikleri yerine getirdiği görülmüştür. Beş faktör kişilik ölçeğinin kısa formu ile yapılan karşılaştırmada ise parametre ortalamalarının güçlük ve ayırt edicilik açısından birbirlerine yakın olduğu ve aralarından bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

### **3.3.3. Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ)**

Mutluluk, kişinin içinde yaşadığı olumlu duyguların fazla olması, olumsuz duyguları daha az yaşaması ve yaşamın her anından doyum sağlaması şeklinde tanımlanabilir. OMÖ, Hills ve Argyle tarafından 2002 yılında



geliştirilmiştir. Orijinal formu 29 sorudan oluşmaktadır ve 6'lı likert tipi bir derecelendirme sistemine sahiptir. Bu ölçekteki soruların cevapları 'hiç katılmıyorum' ve 'tamamen katılıyorum' seçenekleri arasında derecelendirilmektedir. Ölçeğin orijinal formundaki iç tutarlılık katsayısı 0.90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Tayfun Doğan tarafından 2012 yılında yapılmıştır. Ölçeğin uyarlanmış hali, orijinal formundaki gibi 29 maddeden oluşmakta ve 6'lı likert tipi bir derecelendirme sistemine sahiptir(Doğan ve Sapmaz, 2012). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.74 ve test-tekrar test sonrası ise 0.85 olarak ölçülmüştür. Geçerliliğin sağlanması için örneklem uygunluğu katsayısını 0.60 tan yüksek çıkması gerekmektedir. Bu çalışmada ise katsayı değeri 0.80 olarak ölçülmüştür.

#### **3.3.4. Dini Yönelim Ölçeği (DYÖ)**

DYÖ, ilk olarak Alport ve Ross (1967) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formu toplam 20 maddeden oluşmaktadır ve 5'li likert tipi bir derecelendirme sistemine sahiptir. Ölçek kendi içinde içsel ve dışsal alt boyutlarına sahiptir. Ölçeğin 9 maddesi içsel açıdan dini yönelimi ölçerken, 11 maddesi ise dışsal açıdan dini yönelimi ölçmektedir. Ölçeğin orijinal formundaki cronbach alfa katsayıları alt ölçekler için sırası ile 0.67 ve 0.93, 0.76 ve 0.85 arasında değişiklik gösterdiği ölçülmüştür(Cirhinlioğlu, 2006). Orijinal veri formunun Türkçeye uyarlanmasında Türk kültürü de göz önünde bulundurularak yeni ölçeği 3 tane soru eklenmiştir. Bir soru ise Kuran hocasının da görüşleri değerlendirilerek değiştirilmiştir. Uyarlanmış olan ölçekte toplamda 23 soru bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Cirhinlioğlu (2006) tarafından yılında yapılmıştır. Türkçeye uyarlanmış halinde ise cronbach alfa katsayıları alt ölçekler için sırası ile 0.87 ve 0.60 olarak bulunmuştur. Ölçek 'hiç katılmıyorum' ve 'tamamen katılıyorum' seçenekleri arasında derecelendirilmektedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Cumhuriyet Üniversitesinden 587 öğrenciye uygulanarak ölçülmüştür. Geçerlilik çalışması ile faktör analizi yapılarak ölçülmüştür. Bu ölçümde içerik bakımından uyumsuz bir madde ölçekten çıkarılmıştır ve ölçeğin son hali 22 maddelik halini almıştır.

### **3.4. Verilerin Toplanması**

Araştırmanın verileri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji Bölümü lisans ve yüksek lisans öğrencilerinden elde edilmiştir. Verilerin toplanma aşamasında gönüllülük esası göz önünde bulundurulmuştur. Uygulama öncesinde katılımcılara veri toplama araçları ve çalışmanın amacı hakkında gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Araştırmanın gizlilik esasına uygun bir şekilde yürütüldüğü hakkında bilgi verilmiştir. Ölçekler katılımcılara araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

### **3.5. Verilerin Analizi**

Çalışmada istatistiksel analiz yapılabilmesi için SPSS 21 analiz programı kullanılmıştır. Normallik testi ile kolmogorov-smirnov değerlerine bakılmıştır ve verilerin normal dağılmadığı sonucuna ulaşılmıştır ( $p \leq 0,05$ ). Bu sonuç doğrultusunda ölçekler arası ilişkiye bakılması için Spearman Correlation, demografik değişkenlerin ve ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması için Mann Whitney-U testi ve ileri analizlerde de regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır.

## 4.BÖLÜM

### BULGULAR

**Tablo 2. Katılımcıların BBKT-50, DYÖ ve OMÖ uygulamalarından aldıkları puan ortalamalarına ait tanımlayıcı istatistikler**

	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Dışadönüklük	274	3,41	0,68	1,40	5,00
Uyumluluk	274	3,98	0,54	1,10	5,00
Sorumluluk	274	3,86	0,64	1,80	5,00
Nevrotiklik	274	3,25	0,71	1,20	4,80
Deneyime Açıklık	274	3,81	0,51	1,10	5,00
İçsel Dini Yönelim	274	2,89	0,93	1,00	5,00
Dışsal Dini Yönelim	274	2,94	0,89	1,00	4,64
DYÖ Toplam	274	2,92	0,86	1,00	4,73
OMÖ	274	4,11	0,71	2,14	5,69

Tablo 2’de katılımcıların ölçek puan ortalamalarına ait tanımlayıcı istatistikleri yer almaktadır. Bu değerlere göre araştırmaya katılım sağlayan bireylerin kişilik özelliklerinden dışadönüklük alt boyutundan ortalama  $3,41\pm 0,68$  puan, uyumluluk alt boyutundan  $3,98\pm 0,54$  puan, sorumluluk alt boyutundan  $3,86\pm 0,64$  puan, nevroitiklik alt boyutundan  $3,25\pm 0,71$  puan ve deneyime açıklık alt boyutundan ise  $3,81\pm 0,51$  puan aldıkları görülmektedir. Dini yönelim ölçek puan ortalamalarına bakıldığında ise katılımcıların içsel dini yönelimden  $2,89\pm 0,93$  puan, dışsal dini yönelimden  $2,94\pm 0,89$  puan ve DYÖ

toplamında  $2,92 \pm 0,86$  puan aldıkları görülmektedir. Son olarak da katılımcılar OMÖ'nden  $4,11 \pm 0,71$  puan aldıkları görülmektedir.

**Tablo 3. Katılımcıların BBKT-50, DYÖ ve OMÖ puan ortalamalarının ilişkisi**

	Uyumluluk	Sorumluluk	Nevrotiklik	Deneyime Açıklık	İçsel Dini Yönelim	Dışsal Dini Yönelim	OMÖ
Dışadönüklük	$r=0,37$ $p=0,000^{**}$	$r=0,185$ $p=0,002^*$	$r=0,360$ $p=0,000^{**}$	$r=0,388$ $p=0,000^{**}$	$r=0,020$ $p=0,737$	$r=0,065$ $p=0,281$	$r=0,461$ $p=0,000^{**}$
Uyumluluk		$r=0,387$ $p=0,000^{**}$	$r=0,222$ $p=0,000^{**}$	$r=0,465$ $p=0,000^{**}$	$r=0,035$ $p=0,569$	$r=0,050$ $p=0,413$	$r=0,486$ $p=0,000^{**}$
Sorumluluk			$r=0,234$ $p=0,000^{**}$	$r=0,343$ $p=0,000^{**}$	$r=0,14$ $p=0,020^*$	$r=0,102$ $p=0,092$	$r=0,392$ $p=0,000^{**}$
Nevrotiklik				$r=0,075$ $p=0,217$	$r=0,022$ $p=0,713$	$r=0,087$ $p=0,149$	$r=0,476$ $p=0,000^{**}$
Deneyime Açıklık					$r=0,046$ $p=0,445$	$r=0,081$ $p=0,181$	$r=0,317$ $p=0,000^{**}$
İçsel dini Yönelim						$r=0,81$ $p=0,000^{**}$	$r=0,066$ $p=0,280$
Dışsal dini Yönelim							$r=-0,007$ $p=0,911$
OMÖ							

\* $p \leq 0,05$  \*\* $p \leq 0,001$

Tablo 3'e bakıldığında ölçek puan ortalamalarının karşılaştırmaları görülmektedir. Ölçek puan ortalamalarının arasındaki korelasyonun hesaplanabilmesi için Spearman korelasyon analiz yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde BBKT-50 testinin alt boyutları olan dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevrotiklik ve deneyime açıklık boyutlarının hepsi OMÖ ortalama puanı ile ileri derecede anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmektedir ( $p < 0,001$ ). Ölçek puan ortalamalarının arasındaki ilişkinin ise

pozitif yönlü olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak BBKT-50 testinin alt boyutlarından alınan puanlar arttıkça, OMÖ genelinden alınan puanlarda artmaktadır. Ölçek ortalamaları arasında doğru orantılı bir ilişki çıkmıştır. Dini yönelime bakıldığında ise hem alt boyutları hem de ölçek geneli ile OMÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

**Tablo 4. Katılımcıların cinsiyetine göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması**

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	s	Sıra Ort	Z	p
Dışadönüklük	Kadın	176	3,50	0,67	148,09	-2,967	0,003*
	Erkek	98	3,26	0,68	118,49		
Uyumluluk	Kadın	176	4,06	0,52	148,87	-3,191	0,001**
	Erkek	98	3,85	0,56	117,08		
Sorumluluk	Kadın	176	3,89	0,62	140,34	-0,797	0,425
	Erkek	98	3,82	0,69	132,39		
Nevrotiklik	Kadın	176	3,23	0,69	135,56	-0,543	0,587
	Erkek	98	3,28	0,74	140,98		
Deneyime Açıklık	Kadın	176	3,79	0,53	135,00	-0,701	0,483
	Erkek	98	3,84	0,48	141,99		
İçsel Dini Yönelim	Kadın	176	2,90	0,93	137,84	-0,095	0,925
	Erkek	98	2,88	0,94	136,89		
Dışsal Dini Yönelim	Kadın	176	2,91	0,86	133,49	-1,124	0,261
	Erkek	98	3,00	0,94	144,70		
DYÖ Toplam	Kadın	176	2,90	0,85	135,82	-0,469	0,639
	Erkek	98	2,94	0,90	140,51		
OMÖ	Kadın	176	4,16	0,67	143,22	-1,600	0,110
	Erkek	98	4,01	0,78	127,23		

\* $p \leq 0,05$  \*\* $p \leq 0,001$

Tablo 4’de katılımcıların cinsiyetine göre ölçeklerden alınan puanların ortalamaları Mann Withney U testiyle karşılaştırılmıştır. Kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha fazla dışadönük ve uyumlu oldukları tespit edilmiştir ( $p \leq 0,05$ ). DYÖ ve OMÖ puanlarına bakıldığında ise hem alt boyutlardan hem de ölçek genelinden alınan puanların cinsiyetler arası farklılaşmadığı bulunmuştur.

**Tablo 5. Katılımcıların yaşları ile ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması**

	Yaş
Dışadönüklük	r=0,179 p=0,003**
Uyumluluk	r=0,066 p=0,273
Sorumluluk	r=-0,002 p=0,971
Nevrotiklik	r=0,281 p=0,000**
Deneyime Açıklık	r=-0,020 p=0,737
İçsel Dini Yönelim	r=-0,050 p=0,413
Dışsal Dini Yönelim	r=-0,205 p=0,001**
DYÖ Toplam	r=-0,130 p=0,031*
OMÖ	r=0,187 p=0,002*

\*p≤0,05 \*\*p≤0,001

Tablo 5'de yaş değişkeni ile mutluluk düzeyinin incelenebilmesi için Spearman Correlation yöntemi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ise yaş faktörü ile BBKT-50 testinin alt boyutlarından dışadönüklük ve nevrotiklik

puan ortalamaları arasında anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. Katılımcılar yaşları arttıkça daha dışadönük ve nevrotik özellikler göstermektedir. Yaş faktörü ile dışsal dini yönelim ve DYÖ genel puanı karşılaştırıldığında, negatif yönde bir anlamlılık bulunmuştur. Katılımcıların yaşları arttıkça dışsal dini yönelim ve genel dini yönelimleri azalmaktadır. Yaş faktörü ile mutluluk karşılaştırıldığında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların yaşları arttıkça mutlulukta doğru orantılı bir şekilde artmaktadır.

**Tablo 6. Katılımcıların eğitim durumlarına göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması**

	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	s	Sıra Ort.	Z	p
Dışadönüklük	Lisans	173	3,28	0,67	121,80	-4,297	0,000**
	Y.Lisans	101	3,65	0,63	164,39		
Uyumluluk	Lisans	173	3,88	0,58	123,29	-3,895	0,000**
	Y.Lisans	101	4,15	0,43	161,85		
Sorumluluk	Lisans	173	3,80	0,67	130,07	-2,035	0,042*
	Y.Lisans	101	3,97	0,58	150,23		
Nevrotiklik	Lisans	173	3,11	0,68	122,07	-4,224	0,000**
	Y.Lisans	101	3,48	0,69	163,94		
Deneyime Açıklık	Lisans	173	3,79	0,54	134,93	-0,704	0,482
	Y.Lisans	101	3,83	0,47	141,90		
İçsel Dini Yönelim	Lisans	173	2,88	0,91	136,74	-0,208	0,835
	Y.Lisans	101	2,92	0,97	138,80		
Dışsal Dini Yönelim	Lisans	173	3,02	0,93	146,25	-2,394	0,017*
	Y.Lisans	101	2,80	0,80	122,51		
DYÖ Toplam	Lisans	173	2,95	0,88	141,45	-1,079	0,281
	Y.Lisans	101	2,86	0,84	130,74		
OMÖ	Lisans	173	3,96	0,69	121,30	-4,429	0,000**
	Y.Lisans	101	4,35	0,69	165,24		

\*p≤0,05 \*\*p≤0,001

Tablo 6'da katılımcıların eğitim düzeylerine göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırması yapılmıştır. Analiz Mann Whitney U testi ile yapılmıştır. Yapılan analizde eğitim düzeyine göre BBKT-50 alt boyutlarından

dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve nevroklik alt boyutlarının farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır ( $p \leq 0,05$ ). Bu sonuçlara göre yüksek lisans yapan öğrencilerin, lisans programında öğrenim gören öğrencilere oranla daha dışadönük, uyumlu ve nevrotik kişilik özellikleri gösterdiği görülmektedir. Eğitim düzeyine göre DYÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılaşma çıkmıştır ( $p \leq 0,05$ ). Bu sonuca göre yüksek lisans öğrencilerinin, lisans öğrencilerine oranla dışsal dini yöneliminin daha fazla olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyine göre OMÖ puan ortalaması karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ( $p < 0,001$ ). Yüksek lisans öğrencileri, lisans düzeyindeki öğrencilere göre daha mutludurlar.



**Tablo 7. Katılımcıların çalışma durumlarına göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması**

	<b>Çalışma Durumu</b>	<b>N</b>	<b><math>\bar{x}</math></b>	<b>s</b>	<b>Sıra Ort.</b>	<b>Z</b>	<b>p</b>
Dışadönüklük	Çalışmıyor	180	3,34	0,71	129,49	-2,319	0,020*
	Çalışıyor	94	3,55	0,60	152,84		
Uyumluluk	Çalışmıyor	180	3,95	0,58	134,26	-0,938	0,348
	Çalışıyor	94	4,04	0,46	143,70		
Sorumluluk	Çalışmıyor	180	3,85	0,66	135,64	-0,539	0,590
	Çalışıyor	94	3,89	0,62	141,06		
Nevrotiklik	Çalışmıyor	180	3,15	0,74	127,18	-2,987	0,003*
	Çalışıyor	94	3,43	0,61	157,27		
Deneyime Açıklık	Çalışmıyor	180	3,81	0,53	138,45	-0,275	0,783
	Çalışıyor	94	3,80	0,48	135,68		
İçsel Dini Yönelim	Çalışmıyor	180	2,94	0,95	141,50	-1,158	0,247
	Çalışıyor	94	2,81	0,89	129,84		
Dışsal Dini Yönelim	Çalışmıyor	180	3,05	0,93	149,35	-3,428	0,001*
	Çalışıyor	94	2,73	0,75	114,80		
DYÖ Toplam	Çalışmıyor	180	2,99	0,90	145,86	-2,417	0,016*
	Çalışıyor	94	2,77	0,78	121,49		
OMÖ	Çalışmıyor	180	4,03	0,72	129,58	-2,291	0,022*
	Çalışıyor	94	4,26	0,68	152,68		

\*p≤0,05 \*\*p≤0,001

Tablo 7’de öğrencilerin çalışma durumlarına göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması yapılmıştır. Analiz Mann Whitney U testiyle yapılmıştır. Bu karşılaştırmaya bakıldığında BBKT-50 alt boyutlarından dışadönüklük ve nevrotiklik alt boyutu, çalışma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ( $p \leq 0,05$ ). Çalışan öğrenciler, çalışmayan öğrencilere göre daha fazla dışadönük ve nevrotik kişilik özellikleri gösterdiği görülmüştür. Çalışma durumuna göre DYÖ alt boyutları ve genel dini yönelim puanı karşılaştırıldığında, anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ( $p \leq 0,05$ ). Çalışmayan öğrencilerin dışsal dini yönelimi ve genel dini yönelimi, çalışan öğrencilere oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışma durumuna göre OMÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ( $p \leq 0,05$ ).

Bu sonuçlara göre çalışan öğrenciler, çalışmayan öğrencilere oranla daha çok mutlu oldukları sonucuna ulaşmıştır.

**Tablo 8. Katılımcıların aile gelir durumlarına göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması**

	Aile gelir düzeyi	N	$\bar{x}$	s	Sıra Ort.	Z	p
Dışadönüklük	Orta	198	3,33	0,68	124,76	-3,752	0,000**
	Yüksek	72	3,66	0,61	165,03		
Uyumluluk	Orta	198	3,94	0,54	128,11	-2,586	0,010*
	Yüksek	72	4,11	0,54	155,83		
Sorumluluk	Orta	198	3,80	0,64	128,35	-2,497	0,013*
	Yüksek	72	4,02	0,61	155,15		
Nevrotiklik	Orta	198	3,24	0,66	132,99	-0,877	0,381
	Yüksek	72	3,30	0,80	142,40		
Deneyime Açıklık	Orta	198	3,78	0,52	130,93	-1,596	0,110
	Yüksek	72	3,88	0,48	148,06		
İçsel Dini Yönelim	Orta	198	2,89	0,96	134,31	-0,414	0,679
	Yüksek	72	2,94	0,84	138,76		
Dışsal Dini Yönelim	Orta	198	2,94	0,91	135,62	-0,041	0,968
	Yüksek	72	2,95	0,86	135,18		
DYÖ Toplam	Orta	198	2,92	0,89	135,13	-0,128	0,898
	Yüksek	72	2,94	0,81	136,51		
OMÖ	Orta	198	4,04	0,69	127,69	-2,725	0,006*
	Yüksek	72	4,29	0,75	156,97		

\*p≤0,05 \*\*p≤0,001

Tablo 8'de aile gelir düzeyine göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması yapılmıştır. Analiz Mann Whitney U testiyle yapılmıştır. Karşılaştırma yapılırken düşük gelirli öğrenci sayısı 4 olduğundan ve araştırmada doğruluğu sağlayacak derece öğrenci sayısı olmadığından dolayı analize katılmamıştır. Aile gelir düzeyine göre BBKT-50 alt boyutlarından dışadönüklük, uyumluluk ve sorumluluk alt boyutları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur (p≤0,05). Aile gelir düzeyi daha yüksek olan öğrencilerin daha dışadönük, uyumlu ve sorumluluk sahibi olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Aile gelir düzeyine göre OMÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ( $p \leq 0,05$ ). Bu sonuca göre aile gelir düzeyi daha yüksek olan öğrenciler, daha çok mutlu oldukları görülmüştür.

**Tablo 9. Katılımcıların BBKT-50 ve DYÖ ölçek puan ortalamalarına göre OMÖ puanlarını yordaması**

	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar		
	B.	S.H.	Beta	T	p
(Sabit)	0,52	0,33		1,54	0,124
Dışadönüklük	0,27	0,05	0,26	4,68	0,000*
Uyumluluk	0,26	0,07	0,19	3,30	0,001*
Sorumluluk	0,21	0,06	0,19	3,55	0,000*
Nevrotiklik	0,29	0,05	0,28	5,45	0,000*
Deneyime Açıklık	-0,07	0,08	-0,05	-0,90	0,367
İçsel Dini Yönelim	0,05	0,06	0,06	0,82	0,410
Dışsal Dini Yönelim	-0,01	0,06	-0,01	-0,18	0,855

\* $p \leq 0,05$   $R^2=0,394$

Tablo 9'da DYÖ ve BBKT-50 ölçeklerinden alınan puan ortalamalarının, mutluluk ölçeği puan ortalamalarını yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Tablo 9 incelendiğinde BBKT-50 alt boyutlarından dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevrotiklik ve alt boyutlarının, OMÖ'nden alınan puanları yordamasına ilişkin yapılan analizin anlamlı olduğu ve bu anlamlılığın mutluluk ölçeği puanlarındaki varyansın %39,4'lük dilimini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır ( $p \leq 0,05$ ). DYÖ genel puanları ve alt boyut puanlarının ise, OMÖ puan ortalamasını yordamadığı görülmüştür.

**Tablo 10. Katılımcıların yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, medeni durumu, eğitim düzeyi, çalışma durumu ve ölçek puan ortalamalarının, OMÖ puanlarını yordaması**

	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar		
	B	S.H	Beta	T	p
(Sabit)	0,44	0,39		1,14	0,252
Cinsiyet	-0,02	0,07	-0,01	-0,26	0,794
Eğitim Durumu	0,06	0,08	0,04	0,77	0,439
Çalışma Durumu	0,04	0,08	0,03	0,59	0,554
Gelir Düzeyi	0,00	0,07	0,00	0,07	0,942
Medeni Durum	0,01	0,02	0,01	0,38	0,701
Dışadönüklük	0,26	0,06	0,24	4,22	0,000*
Uyumluluk	0,24	0,08	0,18	3,01	0,003*
Sorumluluk	0,21	0,06	0,19	3,46	0,001*
Nevrotiklik	0,28	0,05	0,28	5,20	0,000*
Deneyime Açıklık	-0,05	0,08	-0,04	-0,67	0,501
DYÖ	0,04	0,04	0,05	1,18	0,237

\*p≤0,05 R<sup>2</sup>=0,388

Tablo 10'da demografik özelliklerin ve ölçek puan ortalamalarının, OMÖ ortalama puanlarını yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Tablo 9 incelendiğinde BBKT-50 alt boyutlarından dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevrotiklik ve alt boyutlarının, OMÖ'nden alınan puanları yordamasına ilişkin yapılan analizin anlamlı olduğu ve bu anlamlılığın mutluluk ölçeğindeki puanlarındaki varyansın %38,8'ini açıkladığı

görülmektedir ( $p \leq 0,05$ ). Demografik özellikler ve DYÖ toplam puanı, OMÖ puan ortalamalarını yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

## 5. BÖLÜM

### TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı kişilik özellikleri, demografik özellikler ve dini yönelim biçiminin, mutluluk düzeyini ne derece etkilediğini ve aralarında nasıl bir ilişki olduğunu incelemektir.

Yapılan araştırmada mutluluk düzeyi ile kişilik özelliklerinden olan dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevrotiklik ve deneyime açıklık alt boyutları ile anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Moltafet, Mazidi ve Sadati, (2010) Shiraz üniversitesindeki 301 öğrenci üzerinde yapmış oldukları çalışmada dışadönüklük alt boyutunun mutluluk ile anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Lu ve Shih, (1997) Taiwan'da 191 topluluk sakini üzerinde yapmış olduğu araştırmada dışadönüklük alt boyutunu mutluluk ile anlamlı bir ilişki içerisinde bulmuştur. Dışadönüklük arttıkça mutluluğun da doğru orantılı bir şekilde arttığı görülmüştür. Bir başka araştırma da ise Pishva, Ghalehban, Moradi ve Hoseini, (2011) Kermanshah üniversitesi tıp bölümündeki 150 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada ise mutluluk ile nevrotikliği negatif yönde anlamlı bulurlarken, dışadönüklük ile mutluluk kavramlarını pozitif yönde anlamlı bir ilişki içerisinde bulmuşlardır. Aziz, Mustafa, Samah ve Yusof, (2014) Malezya'daki bir teknoloji üniversitesinde, 317 akademisyen üzerinde yaptıkları araştırma da alt boyutlardan nevrotiklik alt boyutunu mutluluk ile negatif yönde ilişkili bulurken, diğer alt boyutların tamamı da pozitif yönde ilişkili bulmuşlardır. Yukarıdaki çalışmaların aksine bu çalışmada nevrotiklik alt boyutu, mutluluk ile pozitif yönde anlamlı bulunmuştur.

Dini yönelim ve alt boyutlarının, mutluluk düzeyi ile karşılaştırılması sonucunda herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır. Moltafet, Mazidi ve Sadati, (2010) Shiraz üniversitesindeki 301 öğrenci üzerinde yapmış oldukları araştırmada içsel dini yönelim ile mutluluk düzeyini pozitif yönde anlamlı bir ilişki içerisinde bulmuşlardır. Benzer bir şekilde Bixter, (2014) yapmış olduğu araştırmada dindarlık seviyesi yükseldikçe mutluluğun da doğru orantılı bir şekilde yükseldiği sonucuna ulaşmıştır. Stavrova, Fetchenhauer ve Schlösser, (2012) Hong Kong'da 148 kıdemli memur üzerinde yapmış oldukları çalışmada dini ülkeler ve dini olmayan ülkeleri karşılaştırdığında ise dini olan ülkeler olmayanlara göre daha fazla mutluluk düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmaların aksine Öztürk, Meral ve Yılmaz, (2017) Kırıkkale üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesinde 420 öğrenci üzerinde yapmış oldukları araştırmada, dindarlık ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu çalışma yapılan araştırmayı destekler niteliktedir.

Yapılan araştırmada kadınların daha fazla dışadönük ve uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gökdeniz ve Merdan, (2011) Kırıkkale'de özel sektörde çalışmakta olan 991 kişi üzerinde yapmış oldukları araştırmada kadınların erkeklere oranla daha dışadönük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan araştırmanın aksine Tatlılıoğlu, (2014) Selçuk üniversitesinde 717 öğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmada ise kişiliğin alt boyutlarından nevrotiklik ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Bu sonuca göre kadınların erkeklere oranla daha fazla nevrotik oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Kadın ve erkek katılımcıların mutluluk düzeyi arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Wang ve VanderWeele, (2011) Çin'deki bazı üniversitelerde 5894 kişi üzerinde yapmış oldukları araştırmada kadınların, erkeklerden daha çok mutlu olduğunu gözlemlemişlerdir. Bu araştırmanın aksine Christopher ve Noll, (2003) 90'lı yıllarda Avrupa birliği ülkelerinde yaptıkları araştırmada iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmamışlardır. Diener ve Ryan, (2009) yayımlamış oldukları makalelerinde yapılan örnek çalışmalar eşliğinde cinsiyet ile mutluluk kavramları arasında bir ilişki olmadığını söylemişlerdir.

Eğitim düzeyi ile mutluluk faktörleri karşılaştırıldığında ise anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Yüksek lisans ğrencilerinin mutluluk düzeyleri, lisans öğrencilerine oranla daha yüksek seviyede çıkmıştır. Gaygısız, (2010) 30 farklı ülkeden elde ettiği veriler doğrultusunda yapmış olduğu araştırmada eğitim düzeyi daha yüksek olan bireylerin daha mutlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Zagorski, Kelley ve Evans, (2010) 32 farklı toplumdandan 37,875 kişi üzerinde yapılan araştırmada eğitim ile mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Araştırmaların genelinde ise eğitim düzeyi yüksek olan bireyler ekonomik anlamda da daha iyi konumda oldukları için daha mutlu oldukları görülmektedir. rnek araştırmalar yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

Çalışma durumuna bakıldığında ise yapılan araştırmada mutluluk ile aralarında anlamlı bir farkın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılığa göre çalışan öğrenciler çalışmayan öğrencilere oranla daha mutlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Helliwell ve Huang, (2014) Amerikanın yaklaşık 350.000 18 yaş ve üstü geç çalışanı üzerinde yaptıkları araştırmada bireyin yaşadığı işsizlik durumunu, mutluluk faktörünü olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Buna ek olarak Clark, Georgellis ve Sanfey, (2001) Almanya da yaklaşık 24.000 kişi üzerinde yapmış oldukları araştırmada bireyin yaptığı iş sonrası işsiz kalması ve aynı koşullarda aynı işe başlasa bile mutlu olamadıkları sonuçlarına ulaşmışlardır.

Yapılan çalışmada yaş faktörü ile kişilik özellikleri alt boyutlarından dışadönüklük ve nevrotiklik alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Kore'de 3094 kişi üzerinde yapılan bir araştırmada geç yaştaki insanların diğerlerine göre daha dışadönük oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Takatori ve ark. 2019). Yapılan araştırmada yaş faktörü, mutluluk düzeyi ile de anlamlı bir ilişki içerisinde çıkmıştır. Bireyin yaşı yükseldikçe mutluluk düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Blanchflower ve Oswald, (2014) Britanya da yapmış oldukları araştırmada geç ve yaşlı statüsündeki insanların orta yaşlı insanlara göre daha mutlu oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmada yaş faktörü ile dışsal dini yönelim ve genel dini yönelim arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların yaşları arttığıca dışsal dini yönelimi ve genel dini yönelimi azalmaktadır.



Yapılan araştırmada aile gelir düzeyine göre mutluluk düzeyinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Blanchflower ve Oswald, (2014) Britanya da yapmış oldukları araştırmada buldukları sonuç bu çalışmayı destekler niteliktedir. Wang ve VanderWeele, (2011) in'deki bazı üniversitelerde 5894 kişi üzerinde yapmış oldukları araştırmada aile gelir düzeyi yüksek olan bireylerin daha mutlu oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan araştırmada aile gelir düzeyine göre kişilik özelliklerinden dışadönüklük, uyumluluk ve sorumluluk alt boyutlarının farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Tatlılıoğlu, (2014) Selçuk niversitesi'nde 717 ğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmada kişilik özelliklerinden sorumluluk alt boyutunun aile gelir düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu alan yazında regresyon analizinde sonucunda ölçek puan ortalamalarının mutluluk leği puan ortalamalarındaki varyansın %39,4'n açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kişilik özelliklerinden uyumluluk, sorumluluk, nevrotiklik ve dışadönüklük alt boyutları, mutluluk düzeyini anlamlı bir Şekilde yordamaktadır. Agbo ve Ngwu, (2017) Nijerya niversitesinde 238 ğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada dışadönüklük alt boyutunun mutluluk düzeyindeki varyansın %24'n açıkladığını ifade etmişlerdir. Brebner, Donaldson, Kirby ve Ward, (1995) 95 ğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada kişiliğin alt boyutlarından dışadnklğn, mutluluk düzeyi varyansının %80'ini açıkladığı sonucuna ulaşmışlardır. Demografik özelliklerinde katılarak yapıldığı regresyon analizinde ise yine kişilik alt boyutlarından dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve nevrotiklik alt boyutlarının, mutluluk düzeyi varyansının %38,8'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

## 6. BÖLÜM

### SONUÇ VE ÖNERİLER

#### 6.1. Sonuç

Mutluluk düzeyinin kişilik özelliklerinden, demografik özelliklerden ve dini yönelim biçiminden ne derece etkilendiğine bakılmıştır ve sırası ile şu sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmaya 176 kadın ve 98 erkek olmak üzere toplamda 274 kişi katılmıştır. Katılımcıların %63,1'i lisans öğrencisi ve %36,9'u yüksek lisans öğrencisidir. Öğrencilerin %34,3 ü çalışmaktadır. Aile gelir düzeyleri ise düşük gelirli %1,5, orta gelirli %72,3 ve yüksek gelirli %26,3'lük dilimdedir. Evli öğrenciler %9,1, bekâr öğrenciler %65,3, boşanmışlar %0,7 ve ilişkisi olanlar %24,8'dir.

Ölçek puan ortalamalarına bakıldığında ise OMÖ puan ortalaması  $4,11 \pm 0,71$ , DYÖ puan ortalaması  $2,92 \pm 0,86$ , dışadönüklük  $3,41 \pm 0,68$ , uyumluluk  $3,98 \pm 0,54$ , sorumluluk,  $3,86 \pm 0,64$ , nevrotiliklik  $3,25 \pm 0,71$  ve deneyime açıklık  $3,81 \pm 0,51$  olarak bulunmuştur.

Ölçek puan ortalamaları arasındaki korelasyona bakıldığında kişiliğin alt boyutlarının tamamı mutluluk ile pozitif yönde anlamlı bir ilişki içerisinde çıkmıştır. Cinsiyet ile ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında kişilik alt boyutlarından dışadönüklük ve uyumluluk ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Kadın öğrenciler erkeklere oranla daha dışadönük ve uyumlu oldukları görülmüştür. Eğitim durumu ile ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında kişilik alt boyutlarından dışadönüklük, uyumluluk ve nevrotiliklik alt boyutları ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yüksek lisans öğrenciler daha dışadönük, uyumlu ve nevrotilik özellikler taşımaktadır. Eğitim düzeyine göre mutluluk ve dışsal dini yönelimin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yüksek lisans öğrencileri daha mutlu,

lisans öğrencileri ise dışsal dini yönelimi daha fazla olan bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma durumlarına göre kişilik özellikleri alt boyutlarından dışadönüklük ve nevrotilik boyutlarının farklılaştığı bulunmuştur. Çalışan öğrenciler daha dışadönük ve nevrotiliklerdir. Çalışma durumuna göre dışsal dini yönelim ve genel dini yönelim düzeyinin farklılaştığı bulunmuştur. Çalışmayan öğrencilerin daha fazla dini yönelimi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma durumu ve mutluluk düzeyi arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Çalışan öğrenciler daha mutlu sonucuna ulaşılmıştır. Aile gelir düzeyine göre kişilik özellikleri karşılaştırıldığında dışadönüklük, uyumluluk ve sorumluluk alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Aile gelir düzeyi daha yüksek olan öğrenciler, daha dışadönük, uyumlu ve sorumlu sonucuna ulaşılmıştır. Aile gelir düzeyine göre mutluluk düzeyi puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Yüksek aile gelir düzeyine sahip olan öğrenciler daha mutlu çıkmıştır. Yaş faktörü ise dışadönüklük ve nevrotilik ile anlamlı bir ilişki içerisindedir. Mutluluk, dışsal dini yönelim ve genel dini yönelim de yaş faktörü ile anlamlı bir ilişki içerisindedir. Katılımcıların yaşları arttıkça, mutluluk düzeyi, dışadönüklük ve nevrotilik artmakta, dışsal dini yönelim ve genel dini yönelimleri azalmaktadır.

## **6.2. Öneriler**

Öğrencilerin bulunduğu ortamlarda daha dışadönük, sosyal ilişkiler kurma konusunda daha istekli bireyler olmaya çalışması ve bu konuda sorumluluk bilincini geliştirebilmesi, daha mutlu bir ortam yaratmayı sağlamaktadır. Bu nedenle bireylerin daha sosyal olması, insan ilişkilerinde daha atılgan ve istekli olması, toplum içinde uyumlu bir birey olması ve sorumluluk bilincinde olması önerilir. Eğitimde ise insanların bir şeyi başarma hissi ve herhangi bir işte donanımlı, yeterli olduğunu görebilme hissi, mutluluğu sağlayabilmektedir. Bu sebeple eğitime ve bireyin kendisini geliştirmesine önem vermesi önerilir. Çalışan kişiler ise ekonomik gücünü elinde hissettikleri ve çalışmayanlara oranla daha rahat bir yaşam sürdürdükleri için mutluluğu sağlayabilmektedir. Ayrıca çalışmanın kendisi üretmeyi ve manevi tatmini de getirmektedir. Çalışmak mutluluğu arttıran bir faktör olarak önerilebilir.

Örneklem büyüklüğü daha geniş bir çalışma ile KKTC genelinde tüm üniversiteleri temsil eden bir örneklem seçilerek çalışmanın tekrarlanması, Kıbrıs'ta okuyan üniversite gençleri hakkında bilgi sahibi olmayı sağlayabilir. Yapılan çalışmalarda kişilik yapısı ve dini yönelimin dışında anne-baba tutumları, yaşanılan çevre ve spor gibi değişkenlerin de mutluluk düzeyi üzerindeki etkisi araştırılabilir.

Üniversite öğrencilerine psikolojik danışmanlık hizmeti veren merkezlerde çalışan uzmanlar burs, ek iş gibi ekonomik refahı sağlayabilme ve eğitimde ilerleme kaydedebilme konusuna dikkat etmelidirler.

## KAYNAKÇA

- Adibe Agbo, A., ve Ndubisi Ngwu, C. (2017). Aversion to Happiness and Experience of Happiness: The Moderating Roles of Personality. *Personality and Individual Differences*, 111, 227-231.
- Alport, G. W. (1937). *Personality: A Psychological Interpretation*. New York: Henry Holt and Company.
- Alport, G. W., ve Ross, M. (1967). Personal Religious Orientation and Prejudice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5(4), 432-443.
- Aziz, R., Mustaffa, S., Samah, N. A., ve Yusof, R. (2014). Personality and Happiness Among Academicians in Malaysia. *Social and Behavioral Sciences*, 116, 4209-4212.
- Bilgin, A. (2014). Din, Dindar, Dindarlık: Özeleştirel Bir Değerlendirme. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 75-84.
- Bixter, M. T. (2015). Happiness, Political Orientation and Religiosity. *Personality and Individual Differences*, 72, 7-11.
- Blanchflower, D. G., ve Oswald, A. J. (2004). Well-being Over Time in Britain and USA. *Journal of Public Economics*, 88, 1359-1386.
- Brebner, J., Donaldson, J., Kirby, N., ve Ward, L. (1995). Relationships Between Happiness and Personality. *Personality and Individual Differences*, 19(2), 251-258.
- Busseri, M. A., ve Sadava, S. W. (2011). A Review of the Tripartite Structure of Subjective Well-Being: Implications for Conceptualization, Operationalization, Analysis and Synthesis. *Personality and Social Psychology*, 15(3), 290-314.
- Bülbül, Ş., ve Giray, S. (2011). Sosyodemografik Özellikle İle Mutluluk Algısı Arasındaki İlişki Yapısının Analizi. *Ege Akademik Bakış*, 11, 113-123.
- Christoph, B., ve Noll, H. (2003). Subjective Well-Being in the European Union During the 90s. *Social Indicators Research*, 64, 521-546.

- Cirhinlioğlu, F. G. (2006). *Üniversite Öğrencilerinde Utanç Eğilimi, Dini Yönelimler, Benlik Kurguları ve Psikolojik İyi Hali Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi: Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Clark, A. E., Georgellis, Y., ve Sanfey, P. (2001). Scarring: The Psychological Impact of Past Unemployment. *Economia*, 68, 221-241.
- Demir, İ. (2008). *Değişen Medya Planlaması ve Klasik Uygulamalardan Yaratıcı Uygulamalara Geçiş*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Diener, E., ve Oishi, S. (2004). Are Scandinavians Happier than Asians? Issues in Comparing Nations on Subjective Well-Being. *Politics and Economics of Asia*, 10, 1-23.
- Diener, E., ve Ryan, K. (2009). Subjective Well-Being: A General Overview. *South African Journal of Psychology*, 39(4), 391-406.
- Diener, E., Scollon, C. N., ve Lucas, R. E. (2003). The Evolving Concept of Subjective Well-Being: The Multifaceted Nature of Happiness. *Advances in Cell Aging and Gerontology*, 15, 187-219.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., ve Smith, H. L. (1999). Subjective Well-Being: Three Decades of Progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Doğan, T., ve Sapmaz, F. (2012). Oxford Mutluluk Ölçeği Türkçe Formunun Psikometrik Özelliklerinin Üniversite Öğrencilerinde İncelenmesi. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 25, 297-304.
- Donahue, M. J. (1985). Intrinsic and Extrinsic Religiousness: Review and Meta-Analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(2), 400-419.

- Eryılmaz, A. (2010). Ergenlerde Öznel İyi Oluşu Araştırma Stratejilerini Kullanma ile Akademik Motivasyon Arasındaki İlişki. *Klinik Psikiyatri*, 13, 77-84.
- Fujita, F., Diener, E., ve Sandvik, E. (1991). Gender Differences in Negative Affect and Well-Being: The Case for Emotional Intensity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(3), 427-434.
- Furnham, A., ve Brewin, C. R. (1990). Personality and Happiness. *Pergamon Press*, 11(10), 1093-1096.
- Furnham, A., ve Cheng, H. (1999). Personality as Predictor of Mental Health and Happiness in the East and West. *Pergamon*, 27, 395-403.
- Gaygısız, E. (2010). Economic and Cultural Correlates of Subjective Well-Being in Countries Using Data From the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)1. *Psychological Reports*, 106(3), 949-963.
- Goldberg, L. R. (1992). The Development of Markers for the Big-Five Factor Structure. *Psychological Assessment*, 4(1), 26-42.
- Gökdeniz, İ., ve Merdan, E. (2012). Kişilik ile Kariyer Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 3(2), 24-36.
- Habibzadeh, S., ve Allahviridiyani, K. (2011). Effects of Economic and Non Economic Factors on Happiness on Primary School Teachers and Urmia University Professors. *Social and Behavioral Sciences*, 30, 2050-2051.
- Haucap, J., ve Heimeshoff, U. (2014). The Happiness of Economists: Estimating the Casual Effect of Studying Economics on Subjective Well-Being. *Düsseldorf Institute for Competition Economics*, 157, 1-23.

- Helliwell, J. F., ve Huang, H. (2014). New Measures of the Costs of Unemployment: Evidence From the Subjective Well-Being of 3.3 Million Americans. *Economic Inquiry*, 52(4), 1485-1502.
- Hills, P., ve Argyle, M. (2001). Happiness, Introversion-Extraversion and Happy Introverts. *Personality and Individual Differences*, 30, 595-608.
- Kangal, A. (2013). Mutluluk Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme ve Türk Hanehalkı İçin Bazı Sonuçlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(44), 214-233.
- Lewis, C. A., Maltby, J., ve Day, L. (2005). Religious Orientation, Religious Coping and Happiness Among UK Adults. *Personality and Individual Differences*, 38, 1193-1202.
- Lu, L., & Shih, J. B. (1997). Personality and Happiness: Is Mental Health a Mediator? *Personality and Individual Differences*, 22(2), 249-256.
- Lucas, R. E., & Diener, E. (2017). *Personality and Subjective Well-Being*. New York: Guilford.
- Luthans, F. (2010). *Organizational Behaviour, An Evidence Based Approach*. New York: Mcgrow Hill.
- Lü, W., Wang, Z., Liu, Y., ve Zhang, H. (2014). Resilience as a Mediator Between Extraversion, Neuroticism and Happiness, PA and NA. *Personality and Individual Differences*, 63, 128-133.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., ve Schkade, D. (2005). Pursuing Happiness: The Architecture of Sustainable Change. *Review of General Psychology*, 9(2), 111-131.
- Maltby, J. (1999). The Internal Structure of a Derived, Revised, and Amended Measure of the Religious Orientation Scale: The 'Age-Universal' I-E Scale-12. *Social Behaviour and Personality*, 27(4), 407-412.
- Mcbride, M. (2010). Money, Happiness and aspirations: An Experimental Study. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 74, 262-276.



- McCrae, R. R., ve Costa, P. T. (1989). Reinterpreting the Myers-Briggs Type Indicator From the Perspective of the Five-Factor Model of Personality. *Journal of Personality*, 57, 18-40.
- Moltafet, G., Mazidi, M., ve Sadati, S. (2010). Personality Traits, Religious Orientation and Happiness. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 63-69.
- Mookerjee, R., ve Beron, K. (2005). Gender, Religion and Happiness. *The Journal of Socio-Economics*, 34, 674-685.
- Myers, G., ve Diener, E. (1995). Who is Happy? *Psychological Science*, 6(1), 10-19.
- Oishi, S., Schimmack, U., ve Diener, E. (2012). Progressive Taxation and the Subjective Well-Being of Nations. *Psychological Science*, 23(1), 86-92.
- Öztürk, L., Meral, İ. G., ve Yılmaz, S. S. (2017). Lisans Öğrencilerinin Mutluluk ve Dindarlık İlişkisi: Kırıkkale Üniversitesi Örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 8(1), 23-39.
- Pargament, K. I. (1999). The Psychology of Religion and Spirituality? Yes and No. *International Journal for the Psychology of Religion*, 9(1), 4-16.
- Pishva, N., Ghalehban, M., Moradi, A., ve Hoseini, L. (2011). Personality and Happiness. *Social and Behavioral Sciences*, 30, 429-432.
- Popova, O. (2014). Can Religion Insure Against Aggregate Shocks to Happiness? The Case of Transition Countries. *Journal of Comparative Economics*, 42(3), 2-28.
- Rojas, M. (2007). Heterogeneity in the Relationship Between Income and Happiness: A Conceptual Referent Theory Explanation. *Journal of Economic Psychology*, 28, 1-14.

- Sarı, T., ve Çakır, G. (2016). Mutluluk Korkusu ile Öznel ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(25), 222-229.
- Somer, O., Korkmaz, M., ve Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanterinin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Stavrova, O., Fetchenhauer, D., ve Schlösser, T. (2013). Why are Religious People Happy? The Effect of the Social Norm of Religiosity Across Countries. *Social Science Research*, 42, 90-105.
- Stoeva, A. Z., Chiu , R. K., ve Greenhaus, J. H. (2002). Negative Affectivity, Role Stress, and Work-Family Conflict. *Journal of Vocational Behavior*, 60, 1-16.
- Şahin, N. H., Basım, H. N., ve Akkoyun, N. (2011). A-Tipi Kişilik ve Stres İlişkisinde Üç Önemli Bileşen: Öfke, Etkisiz Başa Çıkma ve İş Saplantısı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(68), 31-44.
- Takatori, K., Matsumoto, D., Makoto, M., Yamasaki, N., ve Moon, J. S. (2019). The Difference Between Self-Perceived and Chronological Age in the Elderly May Correlate with General Health, Personality and the Practice of Good Health Behavior: A Cross-Sectional Study. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 83, 1-21.
- Tatar, A. (2016). Beş Faktör Kişilik Ölçeği Kısa Formunun Geliştirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 14-23.
- Tatar, A. (2017). Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçeye Çevirisi ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ile Karşılaştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(1), 51-61.
- Tatlılıoğlu, K. (2013). Beş Faktör Kişilik Bağlamında Kişilik Kavramına Genel Bir Bakış. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(6), 127-146.

- Tatlılıoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramına Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 17, 939-971.
- Tay , L., ve Diener, E. (2011). Needs and Subjective Well-Being Around the World. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 354-365.
- Tay , L., Li , M., Myers, D., ve Diener, E. (2014). *Religion and Spirituality Across Culture*. Netherlands: Springer Netherlands.
- Wang, P., ve Vanderweele, T. J. (2010). Emprical Research on Factors Related to the Subjective Well-Being of Chinese Urban Residents. *Social Indicators Research*, 101, 447-459.
- Wilson, W. (1967). Correlates of Avowed Happiness. *Psychological Bulletin*, 67(4), 294-306.
- Zagorski, K., Kelley, J., ve Evans, M. (2010). Economic Developmnet an Happiness: Evidence From 32 Nations. *Polish Psychological Review*, 169, 4-19.
- Zajacova, A., ve Dowd, J. B. (2014). Happiness and Health Among U.S. Working Adults: Is the Association Explained by Socio-Economic Status? *Public Health*, 128, 849-851.
- Zuckerman, M., Li , C., ve Diener, E. (2017). Societal Conditions and the Gender Difference in Well-Being: Testing a Three-Stage Model. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(3), 329-336.

## EKLER

### EK-1



## YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

### BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Sizi Psk. Uğur Can Evcimen tarafından Prof.Dr. Ebru ÇAKICI danıŐmanlıđında yürütölen “Mutluluk düzeyinin kişilik özellikleri, dini yönelim biçimi ve demografik özelliklerle ilişkisi” başlıklı araştırmaya davet ediyorum. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaŐılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan Şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllölük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalıŐmadan çıkma hakkında sahipsiniz. ÇalıŐmayı yanıtalamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

#### **Araştırmayla İlgili Bilgiler:**

- Araştırmanın Amacı: Mutluluğu etkileyen faktörleri araŐtırmak
- Araştırmanın İçeriği: Mutluluk, kişilik, din, demografik özellikler
- Araştırmanın Nedeni: Klinik psikoloji yüksek lisans tez alıŐması
- Araştırmanın Öngörölen Süresi: Kasım 2018-Haziran 2019
- Katılması Beklenen Katılımcı: 250
- Araştırmanın Yapılacağı Yer: Yakın Doğu Üniversitesi

#### **Çalışmaya Katılım Onayı:**

Soruları yanıtalamanız çalışmaya katılmayı onayladığınız anlamında kabul edilecektir. Katılımınız için teşekkür ederim.

AraŐtırmacının Adı-Soyadı: Uğur Can EVCİMEN

## EK-2

### DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

#### Demografik Bilgiler:

1.Yaşınızı belirtiniz:

2.Cinsiyetinizi belirtiniz:

a.Kadın b.Erkek

3.Eğitim durumunuzu belirtiniz:

a.Lisans b.Yüksek Lisans

4.Çalışıyor musunuz?

a.Evet b.Hayır

5.Ailenizin gelir düzeyini nasıl değerlendirirsiniz?

a.Düşük b.Orta c.Yüksek

6.Medeni durumunuzu belirtiniz:

a.Evli b.Bekar c.Boşanmış d.Dul e.İlişkisi var

**EK-3****OXFORD MUTLULUK ÖLÇEĞİ**

	Hiç katılmıyorum	Çoğunlukla katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Çoğunlukla katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Kendimden hoşnut değilim.	1	2	3	4	5	6
2. Diğer insanlara karşı oldukça ilgiliyim.	1	2	3	4	5	6
3. Hayatın oldukça ödüllendirici olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6

EK-4

**BÜYÜK BEŞ-50 KİŞİLİK TESTİ TÜRKÇE FORMU**

**Kendinizi nasıl tanımlarsınız?**

**Her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz. Kendinizi, gelecekte, olmak istediğiniz gibi değil, şu an nasıl görüyorsanız o şekilde tanımlayın.**

	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Orta / Kararsız	Biraz Uygun	Çok Uygun
1. Toplantıların gözdesiyimdir.					
2. Başkalarına pek ilgi duymam.					
3. Her zaman hazırlıklıyım.					

## EK-5

### DİNİ YÖNELİM ÖLÇEĞİ (Allport ve Ross, 1967)

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz ve bu ifadelerin her birine ne ölçüde katıldığınızı ya da katılmadığınızı uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.

**1. Dini inançlarımı, hayatımın diğer tüm alanlarına uygulamak için elimden geleni yapmaya çalışırım.**

a. Hiç Katılmıyorum     b. Pek Katılmıyorum     c. Kararsızım     d. Biraz Katılıyorum     e. Tamamen Katılıyorum

**2. Dini inancın bana sağladığı en büyük yarar hüznün ve talihsizliklerle karşılaştığımda beni rahatlatmasıdır.**

a. Hiç Katılmıyorum     b. Pek Katılmıyorum     c. Kararsızım     d. Biraz Katılıyorum     e. Tamamen Katılıyorum

**3. Hayata bakışımın temelinde dini inançlarım yatar.**

a. Hiç Katılmıyorum     b. Pek Katılmıyorum     c. Kararsızım     d. Biraz Katılıyorum     e. Tamamen Katılıyorum



**EK-6**

## **ÖLÇEK İZİNLERİ**

---

**Kimden:** Arkun Tatar  
**Gönderilme:** 15 Ekim 2018 Pazartesi 18:09  
**Kime:** uğurcan evcimen  
**Konu:** Yan: Tez

Uğur,  
Dosya ekte.  
İyi çalışmalar,

---

**Kimden:** uğurcan evcimen <evcimenugurcan@hotmail.com>  
**Kime:** "arkuntatar@yahoo.com" <arkuntatar@yahoo.com>  
**Gönderildiği Tarih:** 11 Ekim 2018 14:43 Perşembe  
**Konu:** Tez

Merhaba. Beş büyük 50 kişilik testinizi yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum. Ölçeği ve puanlamasını gönderebilir misiniz? Teşekkürler.

---

**Kimden:** fatma gül cirhinlioğlu  
**Gönderilme:** 12 Mayıs 2018 Cumartesi 23:54  
**Kime:** uğurcan evcimen  
**Konu:** Re: TEZ

12 Mayıs 2018 15:09 tarihinde uğurcan evcimen <[evcimenugurcan@hotmail.com](mailto:evcimenugurcan@hotmail.com)> yazdı:  
Teşekkürler. Dini yönelim ölçeğini gönderebilir misiniz buradan?

[Android için Outlook](#) uygulamasını edinin

Kimden: fatma gül cirhinlioğlu  
Gönderildi: 12 Mayıs Cumartesi 14:47  
Konu: Re: TEZ  
Kime: uğurcan evcimen

Kullanabilirsiniz, iyi çalışmalar.

12 May 2018 Cmt 14:04 tarihinde uğurcan evcimen <[evcimenugurcan@hotmail.com](mailto:evcimenugurcan@hotmail.com)> şunu yazdı:

[Android için Outlook](#) uygulamasını edinin

İyi günler. Ben Yakındoğu Üniversitesi yüksek lisans 1. Sınıf öğrencisiyim.  
Tez çalışmamda sizin uyarladığınız ölçekten yararlanmak istiyorum. Yardımcı olursanız sevinirim. Teşekkürler.

--  
*Prof. Dr. Fatma Gül Cirhinlioğlu,  
Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,  
Psikoloji Bölümü, Sivas: Tel:0346-2191010-4330 e-mail: [fgcirhinlioğlu@gmail.com](mailto:fgcirhinlioğlu@gmail.com)*  
*Prof. Fatma Gül Cirhinlioğlu,  
University of Cumhuriyet, Faculty of Letters,  
Department of Psychology, Sivas-Turkey. Tel: +90346-2191010-ext:4330 e-Mail: [fgcirhin@gmail.com](mailto:fgcirhin@gmail.com)*

---

**Kimden:** Tayfun Doğan  
**Gönderilme:** 26 Ağustos 2018 Pazar 15:17  
**Kime:** uğurcan evcimen  
**Konu:** Ynt: Tez

Merhaba,  
Ölçeğin kesme noktası yoktur. Alınan yüksek puanlar yüksek mutluluğa işaret eder. Ölçeğe web sayfamdan ulaşabilirsiniz.

Tayfun Doğan  
[www.tayfundogan.net](http://www.tayfundogan.net)

---

**Gönderen:** uğurcan evcimen <evcimenugurcan@hotmail.com>  
**Gönderildi:** 25 Ağustos 2018 Cumartesi 09:43:50  
**Kime:** [tayfun@tayfundogan.net](mailto:tayfun@tayfundogan.net)  
**Konu:** Tez

Merhaba. Ben Yakındoğu Üniversitesi yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda sizin uyarladığınız mutluluk ölçeğinden yararlanmak istiyorum. Ölçeğinizin puanlaması nasıl yapılıyor. Yani ortalama kaç puan aldığında bu kişinin mutluluğu yüksektir diyebiliyoruz? Sınıflamalar nasıl yapılıyor yardımcı olursanız çok sevinirim. Teşekkürler

## **ÖZGEÇMİŞ**

Uğur Can Evcimen 1994 yılında Ordu'da doğdu. İlk öğrenimini Durugöl İlköğretim okulunda ve lise eğitimini Fatih Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2017 yılında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İngilizce Psikoloji bölümünden mezun oldu. 2017 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programında eğitimine başladı. 2018'in ağustos ayında Manisa Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde stajını tamamladı.

### **İletişim Bilgileri**

Uğur Can EVCİMEN

e-mail: [evcimenugurcan@hotmail.com](mailto:evcimenugurcan@hotmail.com)

# İNTİHAL RAPORU

tez

## ORIGINALITY REPORT

5%	4%	3%	%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

## PRIMARY SOURCES

1	"Poster Özetleri / Poster Abstracts", Turkish Journal of Biochemistry, 2015 Publication	1%
2	dergipark.ulakbim.gov.tr Internet Source	1%
3	www.iscs-a.org Internet Source	1%
4	YALÇIN, Süleyman Barbaros, KAVAKLI, Mehmet, KESİCİ, Şahin and AK, Mehmet. "Mutluluğun Önündeki Engel: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar", Bilişsel Davranışçı Psikoterapiler Derneği, 2018. Publication	<1%
5	pt.scribd.com Internet Source	<1%
6	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 Internet Source	<1%
7	YARDIMCIOĞLU, Fatih. "EĞİTİM VE SAĞLIK İLİŞKİSİ: PANEL EŞBÜTÜNLEŞME VE PANEL	<1%

# ETİK KURUL RAPORU



30.11.2018

Sayın Uğur Can Evcimen

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2018/297 proje numaralı ve “**Mutluluk Düzeyinin Kişilik Özellikleri, Dini Yönelim Biçimi ve Demografik Özelliklerle İlişkisi**” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

A handwritten signature in black ink, reading 'Direnç Kanol'.

**Not:** Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.